

RAISINS SOUTH AFRICA
(PTY) LTD. NPC

Jaarverslag FJ2019

VISIE:

Die groei van 'n volhoubare en mededingende Suid-Afrikaanse rosyntjiebedryf

MISIE:

Om waarde te skep vir ons lede en belanghebbendes

Dit sal as volg bewerkstellig word:

Verbeter die bedryf se produktiwiteit en winsgewendheid.

Bevorder Raisins SA as 'n topgehalte handelsnaam.

Deel inligting en kennis met ons lede in die waardeketting om risiko's te verminder.

Verteenwoordig die bedryf met eenstemmigheid.

Inhoudsopgawe

Voorsittersverslag	Bladsy 2
Raisins SA – Samestelling van die direksie	Bladsy 4
Verslag: Hoofuitvoerende Beampte	Bladsy 6
1. RAISINS SA OORSIG	Bladsy 10
1.1 Inleiding	Bladsy 10
1.2 Oorgang: Vanaf DTD na Raisins SA	Bladsy 11
1.3 Vordering tot op hede: Raisins SA	Bladsy 11
1.4 Raisins SA	Bladsy 12
1.4.1 Visie	Bladsy 12
1.4.2 Missie	Bladsy 12
1.4.3 Strategiese fokus	Bladsy 12
1.4.4 Bedryfswaardes en -beginsels	Bladsy 12
1.4.5 Sleutelprestasie-areas (Bedryf se doelwitte)	Bladsy 12
1.5 Personeel	Bladsy 13
1.6 Raisins SA se advieskomitee	Bladsy 14
1.7 Verteenwoordiging	Bladsy 15
1.8 In Slotsom	Bladsy 15
2. INLIGTING VAN MAATSKAPPY	Bladsy 16
2.1 Inleiding	Bladsy 16
3. ADMINISTRASIE VAN DIE STATUTÊRE HEFFING EN FINANSIES	Bladsy 16
3.1 Inleiding	Bladsy 16
3.2 Struktuur en Bestuur	Bladsy 16
3.3 Finansies	Bladsy 17
4. NAVORSING EN ONTWIKKELING	Bladsy 20
4.1 Oorsig van portefeulje	Bladsy 20
4.2 Tegnieese advieskomitee	Bladsy 21
4.3 Befondsingsvennote	Bladsy 22
4.4 Fokusareas	Bladsy 22
4.5 Hoëvlakprojekterugvoering	Bladsy 23
4.6 Lesse geleer	Bladsy 26
4.7 Slotsom	Bladsy 26
5. MARKNAVORSING, BEPALING VAN BEDRYFS-‘BENCHMARKING’ VIR MARKTOEGANG EN MARKONTWIKKELING	Bladsy 27
5.1 Oorsig van portefeulje	Bladsy 27
5.2 Fokusareas	Bladsy 28
5.3 Bemarkingsadvieskomitee	Bladsy 30
5.4 Hoëvlakprojekterugvoering	Bladsy 31
5.5 Lesse geleer	Bladsy 33
5.6 Slotsom	Bladsy 34
6. TRANSFORMASIE	Bladsy 35
6.1 Oorsig van portefeulje	Bladsy 35
6.2 Hoëvlakprojekterugvoering	Bladsy 36
6.3 Lesse geleer	Bladsy 40
6.4 Slotsom	Bladsy 40
7. OORDRAG VAN INLIGTING, KOMMUNIKASIE EN KENNIS	Bladsy 41
7.1 Oorsig van portefeulje	Bladsy 41
7.2 Fokusareas	Bladsy 41
7.3 Hoëvlakprojekterugvoering	Bladsy 42
7.4 Lesse geleer	Bladsy 45
7.5 Slotsom	Bladsy 45
8. VERKORTE FINANSIËLE STATE	Bladsy 46

Voorsittersverslag

As voorsitter wil ek graag van hierdie geleentheid gebruik maak om 'n paar sleutelpunte uit te lig aan my mede-produsente oor die stand van ons bedryfsliggaam aan die einde van die 2019 finansiële jaar.

Die afgelope jaar (2019) sal vir menige goeie redes as 'n geskiedkundige jaar in die rosyntjiebedryf onthou word.

Die **100e** bestaansjaar van die rosyntjiebedryf langs die Oranjerivier is vanjaar gevier, waartydens verskeie persoonlikhede in die bedryf vereer is. Terselfdertyd is daar opdrag gegee aan Joa Bekker om die ryk geskiedenis van ons bedryf te boek te stel. Hierdie bydrae sal al die weë en baanbrekerswerk wat oor die afgelope 100 jaar plaasgevind het, in 'n geskiedkundige boek saamvat.

As bedryfsorganisasie is daar wesenlike treë vorentoe geneem; die skepping van **toegewyde** kapasiteit om vir die bedryf waarde te ontsluit, is in plek gestel. Die span bestaan tans uit Ferdie Botha, Simone Sell, Stefan Jordaan en Bekkie van Aarde, wie elk in eie reg alreeds 'n positiewe bydrae gelewer het.

Die 2018/19-oesjaar sal onthou word vir een van die **grootste eenmalige prysstygings** vir Thompson Seedless, naamlik $\pm 30\%$, moontlik gemaak deur ideale klimaatstoestande met die beste prys en die beste gehalte. Terselfdertyd het die bedryf 'n rekord-oes van nagenoeg 75 000 ton opgelewer. As 'n rosyntjieprodusent nie in 2019 goeie geld gemaak het nie, flikker daar duidelik rooi ligte. Die gunstige pryse en beter produksie, goeie standhoudelike gehalte in drag en genoegsame water om te produseer, stel ons produsente in staat om jaarliks nuwe plantmateriaal te vestig asook om uitbreiding in droogbane en DOV-stelsels te ontwikkel.

JOHANNES FOURIE
VOORSITTER-RAISINS SOUTH AFRICA

Die Amerikaanse produsente het die US\$-prys van Thompson Seedless te hoog probeer druk, wat tot die teenoorgestelde gelei het: die prys van ons Thompson Seedless het met meer as 40% geval en ons verpakkers sit nou met 'n voorraad wat te hoog geprys was; dit het gelei tot 'n groter oordragvoorraad, met gepaardgaande verliese. Te veel Thompson Seedless het veroorsaak dat te min Goues in 2019 geproduseer is, met 'n gaping in die mark wat ons nie kon vul nie.

Die bou van verhoudings met die regte mense in die verskillende instellings in die bedryf help ons veral om befondsing te kry om sekere projekte verder te finansier. Nuwe samewerking met organisasies soos Agri SA, Bizhub, Fruit SA, Departement Landbou, NAMC, PPECB, Plant SA, SAWWV, SAPO, Fruit Fly SA ens. hou vir ons groot voordele in.

Ons betrokkenheid met hierdie instellings is deurslaggewend tot die bevordering van ons belange in die oorhoofse besigheidkonteks. Twee verpakker-vertegenwoordigers is demokraties aangewys om op Raisins SA se direksie te dien en sodoende 'n bydrae te lewer deur die bedryfsliggaam te help om die besluite wat ons moet neem rakende die mark vanuit nuwe hoeke te benader. Anthony Mac Minn ('n regsgeleerde) is verder aangewys as 'n onafhanklike direkteur tot die direksie.

Daar is 'n wesenlike poging van stapel gestuur om ons databasis volledig en op datum te kry: dit behels die regte hoeveelheid produksie-eenhede, die samestelling van en tipes kultivars wat aangeplant is, asook die ouderdom daarvan en watter resultate daardeur verkry is. Hierdie vorm alles deel van sleutelinsigting waarsonder die bedryf nie kan klaarkom nie.

Raisins SA het ongeveer twee jaar gelede die Frudata-inisiatief van stapel gestuur, deurdat ons met 11 produsente 'n waardevolle 'meet om te weet'-hulpmiddel daargestel het om die produsent se besigheid te vergelyk met 'n ander boerdery-eenheid. Tot dusver het hierdie projek lig gewerp op die areas waarop produsente meer aandag kan vestig en op watter areas hul minder hoef te fokus, selfs op kultivarvlak.

Ferdie Botha het die inisiatief geneem om die bal aan die rol te sit vir die bemaking van ons produk, met die fokus op drie vlakke. Vir té veel jare is net gepraat oor die noodsaaklikheid van bemaking, en uiteindelik ontvang hierdie besigheidsaspek die nodig aandag, vanaf die hoogste vlak. Daar is by die internasionale konferensie deur die verteenwoordigers van die sewe produserende lande ingestem om internasionaal 'n oorhoofse bemakingsveldtog van rosyntjies te loods. Tweedens loods Raisins SA sy eie program in die wêreld se grootste mark vir rosyne, naamlik die Verenigde Koninkryk (die VK).

Dan, op tuisvlak, word daar ook gepoog om plaaslike verbruik te bevorder. Met betrekking tot rosyntjies se suikerinhoud, het ons geen ander keuse as om van ons kant af die regte insigting en feite deur te gee nie. Die afgelope kongres in Australië het die fokus begin verskuif vanaf produksie na die bemaking van ons produk. Ander bedrywe is ons baie ver voor in dié verband.

Gedurende Oktobermaand is daar met verskeie strategiese rolspelers 'n deurdringende strategiese gesprek gevoer om ons fokus op die kort-, medium- en langtermyn op die mees sinvolle strategieë te vestig.

“

Ons is positief oor ons bedryf se toekoms en die rol wat Raisins SA as bedryfstruktuur sal speel om 'n positiewe bydra te kan lewer in dié verband.

”

Raisins SA – Samestelling van die direksie

JOHANNES FOURIE
VOORSITTER RAISINS SOUTH AFRICA

WIAAN JANSE VAN RENSBURG
VICE-VOORSITTER

FERDIE BOTHA
HOOFUITVOERENDE BESTUURDER

ANTHONY MAC MINN
DIREKTEUR

DAVID VAN DER MERWE
DIREKTEUR

GOG VAN DER COLFF
DIREKTEUR

MATHILDA VAN DER WALT
NAMC SENIOR EKONOM

PETER KUILMAN
DIREKTEUR

VAN ZYL VORSTER
DIREKTEUR

SIMONE SELL
MAATSKAPPY-SEKRETARESSE

Verlag: Hoofuitvoerende Beampte

Namens die bestuur en personeel maak ek graag Raisins SA se jaarverslag vir die tydperk 1 Januarie 2019 tot 31 Desember 2019 (FJ2019) aan die bedryf bekend.

Die jaarverslag verteenwoordig die uitslae van die bedryfsaktiwiteite van Raisins SA, ingevolge die mandaat volgens of soos bepaal deur die Wet op die Bemaking van Landbouprodukte, Nr 47 van 1996, soos gewysig.

Hierdie jaarverslag is die eerste verslag ten volle toegewy aan die Suid-Afrikaanse rosyntjiebedryf. Die verslag merk die eerste volle jaarsiklus sedert die vestiging en implementering van 'n nuwe organisasie met die doel om die rosyntjiebedryf se belange te bevorder. Die doel van die jaarverslag is om terugvoering te gee oor die prestasies en sukses wat die afgelope jaar bereik is, asook die lesse wat geleer is.

Ter nakoming van ons belofte aan die bedryf, vestig ek graag ons direksie se aandag op die volgende vyf hoëvlak-areas van prestasie-sukses van Raisins SA (Edms) Bpk [NWM] oor die afgelope finansiële jaar (FJ2019).

Strukture, bestuur en finansies om ons organisasie te laat groei

Daar is baie moeite gedoen tydens die herstrukturering en organisering van die rosyntjiebedryf om die bedryf beter te posisioneer asook om die maksimum waarde vir die bedryf se lede te ontsluit. Dít onderwyl daar seker gemaak is dat die bedryf se kernbesigheidsaktiwiteite onverpoos voortgegaan het.

FERDIE BOTHA
HOOFUITVOERENDE BESTUURDER

Synde die meerderheid van die organisasie se aktiwiteite in die verlede aan 'n derdeparty uitgekonnekteer is, was die eerste prioriteit om eienaarskap te neem van die organisasie se sleutelfunksies.

Dit het onder meer behels om volle eienaarskap en verantwoordelikheid te neem vir Raisins SA (DTD) se take, rakende finansies, administrasie, menslike hulpbronne asook IT. Met finansiële bestuur as een van ons hoofprestasiemaatstawwe moes ons verseker dat die maksimum waarde verkry word vanuit alle hulpbronne wat aangewend is. Ons was in staat om ons totale inkomste te verhoog van R12 913 228 tot R14 188 666, ondanks 'n verlies aan inkomste van R2.5 miljoen as gevolg van die wegbreek van boomvrugte (BPA).

Menslike hulpbronne

Oor die afgelope 20 jaar was die organisasie ten volle afhanklik van een uitvoerende amptenaar om die bedryf se mandaat te bestuur en uit te voer. Hierdie is geïdentifiseer as 'n sleutelrisiko en nie in die beste belang van die bedryf nie. Tydens die herstrukturering van die organisasie het die bestuur 'n organogram aan die direksie voorgelê wat in Maart 2019 goedgekeur is, om proaktief die belange van die bedryf te kan bevorder. Sedertdien is drie sleutelportefeuljes gevul, naamlik: Navorsing en Ontwikkeling (Stefan Jordaan), Transformasie (Simone Sell) asook Inligting en Kommunikasie (Bekkie van Aarde). Die aanstelling van sleutelpersoneel om sodoende toegewyde menslike hulpbronnepersoneel te vestig en beskikbaar te stel ter dienslewering aan ons lede het 'n groot rol daarin gespeel om ons in staat te stel om ons kernbesigheidsaktiwiteite uit te voer. As bedryf is ons bevoorreg om personeel aan te kon stel wat toegewy is tot die langtermynsukses van ons bedryf.

Kernbesigheidsaktiwiteite

Oor die afgelope paar jaar het Raisins SA die DTD se vorige en voortgesette projekte evalueer en ons huidige aktiwiteite belyn met ons nuutopgestelde visie en missie. FJ2019 getuig daarvan dat ons operasionele aanslag praktiese en noodsaaklike oplossings lewer tot sleutelrisiko's van of in die bedryf.

Vanuit 'n tegniese oogpunt is sleutelkwessies geïdentifiseer en word dit voortdurend aangespreek. Hierdie sluit 'n fokus op die gehalte van plantmateriaal, plantverbetering, die evaluasie van kultivars en onderstokke, verbeterde produksiepraktyke, oesskattings en produksieverslae, vrugtevlug asook watergehalte in.

Daarbenewens is daar voortgesette skakeling met verskeie navorsingsvennote en -inrigtings. Intussen verbeter ons ook deurlopend die operasionele struktuur wat insette en leiding aan ons navorsings- en ontwikkelingsaktiwiteite moet gee, om so te verseker dat dit belyn is met die bedryf se praktyke en risiko's. Ons besef dat sekere verbeterings noodsaaklik is om veral navorsing- en ontwikkelingsaktiwiteite te verbeter.

Wat betref *marktoegang en ontwikkeling*, is werk onderneem om 'n gefokusde aanslag tot die bemaking van Suid-Afrikaanse rosyntjies van stapel te stuur. Die eerste-van-sy-soort internasionale bemakingsveldtog vir Suid-Afrikaanse rosyntjies is geloods. Ons doel is om die vraag na rosyntjies oor die algemeen, maar veral dan Suid-Afrikaanse rosyntjies, te verhoog. In vergelyking met ander uitvoer-gefokusde bedrywe in Suid-Afrika (tafeldruiwe, wyn, sitrus, sagte vrugte, vleis, ens.) het ons bedryf minstens 'n 10 jaar agterstand. Daar word dus bykomende hulpbronne en werk benodig om hierdie portefeulje te bevorder, wat beskou word as 'n groot prioriteit gegewe ons sterk-groeiende volumes. Die norm, in besighede, is om minstens 3-5% van omset te belê in die bemaking van 'n produk.

Ons *transformasieportefeulje* het reuse treë gegee in die uitvoer van ondernemingsontwikkeling, ontwikkeling van vaardighede en sosio-ekonomiese aktiwiteite. 'n Aantal projekte is saam met vennote soos die NK Departement van Landbou en Landelike Ontwikkeling, die Industrial Development Corporation, AgriSETA, Nietvoorbij, South African Table Grapes, Blucuso, Silvermoon en die Eksteenskuil Agricultural Co-Operative van stapel gestuur. Die impak op ons gemeenskappe is merkbaar. Die bedryf se transformasieplan is voorgelê aan die National Agricultural Marketing Council (NAMC) se transformasie- en oorsigkomitee, en is diensooreenkomstig goedgekeur.

Strategie 2021-2025

Die wêreldekonomie, landbou en ons bedryf het tans te kampe met baie onsekerheid. Wat die rosyntjiebedryf betref, het ons pas sekerlik die mees ekstreme twee seisoene beleef (met betrekking tot 2019 en 2020). Soos die voorsitter vermeld het, sal 2019 heel moontlik in die annale aangeteken word as die “beste-ooit” groeiseisoen vir ons rosyntjieboere.

Desnieteenstaande is dit van die uiterste belang dat ons as bedryf ons nie vasstaar teen hierdie korttermyn tendense nie, maar eerder positief bly en ’n langtermynstandpunt inneem. Gevolglik is verdere belegging in ons bedryf krities om die bedryf se mededingendheid te ontwikkel en te verbeter. As deel van 2019 het Raisins SA ’n volledige, verduidelikende Bedryfstrategie ontwikkel vir die volgende vyf jaar (2021-2025) as deel van die nuwe heffingsaansoek wat teen Mei 2020 ingehandig moet word. Ons nuwe strategie sal deel vorm van ons Algemene Jaarvergadering (AJV) om befondsing en goedkeuring te verkry.

Kliënte en belanghebbendes

Ons produsente is van kardinale belang vir die sukses van die bedryf deur middel van die voortgesette lewering van die wêreld se beste roumateriaal (rosyntjies). Daarbenewens speel ons produsentelede ’n deurslaggewende rol in ons plaaslike gemeenskappe in terme van werkskepping en welvaartskepping, ook vir die komende generasies. Ongelukkig word hierdie bydraes nie altyd erken of waardeer nie. Dit is gevolglik ook ons verantwoordelikheid om ‘ons storie’ met die verskillende vennote en belanghebbendes te deel.

Oor die afgelope jaar het ons baie ondersteuning vanaf so baie van ons vennote ontvang. ’n Spesiale woord van dank aan almal vir julle ondersteuning, toewyding en raadgewing vir ons organisasie en bedryf. Almal se bydrae vorm deel van die sukses van die prestasies van die afgelope finansiële jaar.

“

Aan elke personeelid van Raisins SA, dankie vir jul toegewyde en harde werk.

Namens die personeel van Raisins SA bedank die bestuur hiermee die direksie en uitvoerende bestuur vir die uitvoer van hul fidusiële pligte met sorg en visie.

Aan ons voorsitter, dankie vir jou toewyding en getroue werk.

”

Ferdie Botha
Hoofuitvoerende Beampte

Impak op Bruto Binnelandse Produk (BBP)

Direkte Impak: **R1 787 miljoen**
 +
 Indirekte Impak: **R622 miljoen**
 +
 Geïnduseerde Impak: **R1 705 miljoen**

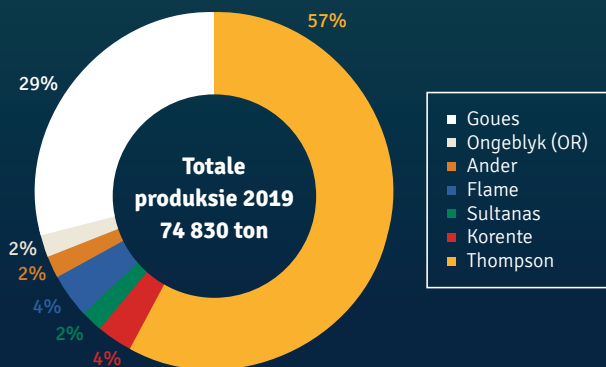

Totale Impak: R4 114 miljoen

Groei in produksie volume verwag in die volgende 5 jaar

- ← PROGNOSIS →
- Grootter opbrengs kultivars om laer opbrengs te vervang
  - Regering belegging in wingerd ontwikkeling
  - Wyn produsente mag verander na rosyn produksie
  - Verhoging in water toevoer – Clanwilliam Dam

100 000 tonne p/a

Wêreldproduksie ongeveer **1.3** Miljoen Ton

Suid-Afrikaanse produksie **75 000** Ton

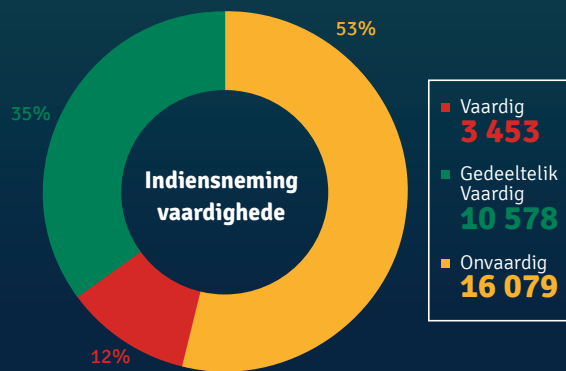
Suid-Afrikaanse se bydrae **6%** van beslaan wêreldproduksie

Suid-Afrikaanse markaandeel

Uitvoere | Goues +- | Thompson +-
10% | **25%** | **10%**

Stadige groei sedert deregulering in 1996

1. RAISINS SA OORSIG

Diegene wat die fout maak om toekomstige veranderinge in tegnologie, markte en denkwyses wat hul besighede en beroepe asook hul persoonlike planne sal beïnvloed, te verontagsaam, doen so op eie risiko. Aan die ander kant, diegene wat 'n doelbewuste poging aanwend om die komende veranderinge te verstaan, te voorsien en te benut, sal nuwe geleenthede tot hulle voordeel raaksien.

Leon Martell

1.1 Inleiding

Die Suid-Afrikaanse droëvrugtebedryf is 'n bedryf met 'n trotse geskiedenis, met sy oorsprong in die laat-1600's. Oor die afgelope eeu het die bedryf met lang hale gegroei en word dit vandag beskou as 'n wêreldklas en premium-gehalte mark, veral in die geval van rosyntjies. Desnieteenstaande is daar oor die afgelope vyf jaar verskeie strategiese gesprekke gevoer om die bedryf se toekoms te vorm.

Die Wet op die Bemarking van Landbouprodukte, Nr 47 van 1996, soos gewysig, maak voorsiening vir die vestiging van statutêre maatreëls naamlik statutêre heffings, die beheer van die uitvoer van landbouprodukte, rekords en opgawes, en registrasie.

Statutêre maatreëls vir die droëvrugtebedryf word sedert 2002 ingestel. Sodra 'n maatreël deur die Minister van Landbou, Bosbou en Visserye (voortaan verwys na as die Minister) bekragtig is, word dit afdwingbaar sodra dit goedgekeur en gepromulgeer is. 'n Statutêre heffing kan beskou word as 'n 'toegewyde belasting' per eenheid van 'n landbouhandelsproduk in enige stadium van die bemarkingsketting tussen die produseerder en die verbruiker wat vir 'n spesifieke doel aangewend word, soos byvoorbeeld **navorsing en ontwikkeling**, die **deel van inligting en kennis** ter verbetering van deursigtigheid in die bedryf, **transformasie**, die instandhouding van **marktoegang** en selfs die verkryging van toegang tot nuwe markte. Registrasie is 'n statutêre maatreël wat in die meeste landbousektore geïmplementeer word ten doel om 'n databasis van rolspelers in die betrokke bedryf te skep, bv. produsente, prosesseerders, ens.

Rekords en opgawes word implementeer vir die versameling en verspreiding van generiese markinligting, om rolspelers in die waardeketting in staat te stel om ingeligte strategiese besluite te neem.

Na die deregulering van die mark in die laat-1990's het die droëvrugtebedryf se lede besef daar is 'n behoefte om die bedryf te struktureer en organiseer na afloop van markbevryding na die beëindiging van bemarkingsrade.

Droëvrugte Tegniese Dienste (DTD) is in 1997 deur droëvrugteprodusente gevestig om hierdie potensieël institusionele leemte aan te spreek. Produsente was besorg dat die gebrek aan sekere funksies wat voorheen deur die Droëvrugteraad uitgevoer is 'n negatiewe impak op die bedryf sou hê, met gepaardgaande hoë vlakke van onsekerheid. Die vraag was: "Wie gaan die droëvrugteprodusent verteenwoordig en optree ter bevordering en tot voordeel van die bedryf se spesifieke agenda?" Dit het gelei tot die totstandkoming van die produsente-organisasie, DTD, om die leemte wat gelaat is deur die institusionele veranderinge te vul. In die vroeë-2000s het DTD sy statutêre aansoek aan die Minister voorberei via die NAMC. Sedert 2002 is 'n statutêre heffing ingestel om bedryfsverwante aktiwiteite te befonds.

1.2 Oorgang: Vanaf DTD na Raisins SA

Oor die afgelope vyf jaar is verskeie formele en informele gesprekke gevoer ten doel om die droëvrugtebedryf in Suid-Afrika (m.a.w. DTD) te herstruktureer om sodoende sy lede beter te dien.

Gedurende 2018 is 'n finale strategiese besluit geneem om weg te beweeg van Hortgro Services en 'n nuwe weg in te slaan om die bedryf se eie identiteit en institusionele kapasiteit te vestig en groei te verseker, met 'n fokus op waardeskepping vir die deelnemers en belanghebbendes in die bedryf se waardeketting.

Raisins SA het ontstaan uit die behoefte aan die herstrukturering van die bedryf. Die organisasie is die resultaat van hoe die dienste gelewer deur die DTD ontwikkel het tot 'n meer gespesialiseerde en verfynde instrument, gefokus op die spesifieke en unieke behoeftes van Suid-Afrika se rosyntjiebedryf.

Raisins SA is 'n nie-winsgewende maatskappy, 'n organisasie in produsentebesit gemoeid met navorsing en ontwikkeling asook markontwikkeling wat Suid-Afrika se R4-miljard rosyntjiebedryf dien. Die herstrukturering is teen einde-2018 voltooi en op 1 Januarie 2019 is Raisins SA se nuwe Akte van Oprigting amptelik deur die Suid-Afrikaanse Registrateur van Maatskappye aanvaar. Raisins SA is 'n staatserkende organisasie, net soos Potatoes South Africa, Vinpro, South African Table Grapes (SATI), Citrus Growers Association en so meer.

1.3 Vordering tot op hede: Raisins SA

Die volgende is tot op hede bereik:

- Die aanstelling van 'n nuwe bestuurspan (April 2018).
- Afhandeling van die herstrukturering van die droëvrugtebedryf in Suid-Afrika (Desember 2018).
- Amptelike vestiging van die bedryf se hoofkantoor op Uppington (Januarie 2019).
- Aanstelling van direksie, soos bepaal deur die nuwe Memorandum van Verstandhouding (MvV) (Januarie 2019).
- Goedkeuring van begroting vir die 2019 finansiële jaar (Januarie 2019).
- Aanstelling van sleutelposte in Raisins SA se bestuurstruktuur (Augustus 2019).
- Bekendmaking van die eerste jaarverslag om produsente van die finansiële jaar se bedryfsprestasie te verwittig.

1.4 Raisins SA

Oor die afgelope jaar het Raisins SA ons strategiese doelstelling, in terme van bestuurstrukture en die waardetoevoeging wat dit aan ons produsentelede kan bied, opgestel.

1.4.1 Visie

'n Volhoubare en mededingende Suid-Afrikaanse rosyntjiebedryf.

1.4.2 Missie

Ons missie is om waarde te skep vir ons lede en belanghebbers, wat as volg bereik sal word:

- **Verbeter die bedryf se produktiwiteit en winsgewendheid** – dit moet gedoen word deur produksiepraktyke te verbeter, innoverend te wees in ons benadering en relevante navorsings- en ontwikkelingsaktiwiteite te onderneem om die bedryf te bevorder.
- **Posisioneer en bemark Suid-Afrikaanse rosyntjies** as 'n premium-gehalte handelsmerk.
- **Die skep van inligting, die toepassingspraktyke, kennis,** en die verspreiding hiervan onder die lede van ons waardeketting om risiko's te beperk, doeltreffendheid te verskerp, sterk en veerkragtige ekonomiese werksaamhede te bou, vertroue te versterk en 'n positiewe impak op ons omliggende gemeenskappe te hê.
- Om 'n **'verenigde 'stem'** daar te stel wat namens die lede van die bedryf kan praat en daardeur vennootskappe en verhoudings met belanghebbendes kan bevorder.

1.4.3 Strategiese fokus

Ons baseer ons strategie op die langtermynvolhoubaarheid van die Suid-Afrikaanse rosyntjiebedryf, met ons fokus op waardeskepping vir al ons belanghebbers. Al ons aksies word deur die vier beginsels van volhoubaarheid gerig (sien Figuur 1), naamlik:

- Goeie bestuur
- Ekonomies veerkragtigheid
- Omgewingsintegriteit
- Sosiale welstand

1.4.4 Bedryfswaardes en -beginsels

- **Integriteit**-Eerlikheid, Eerbaarheid, Verantwoordbaarheid
- **Waarde-gedrewe**-Kliënt-gefokus, Innoverend, Aanpasbaar
- **Onafhanklikheid**-Objektief, Deursigtig
- **Professioneel**-Respek
- **Vennootskappe**-Spanwerk, Sinergie
- **Bemagtiging**-Leer, Ontwikkel, Vooruitgang

1.4.5 Sleutelprestasie-areas (Bedryf se doelwitte)

Raisins SA se strategiese doelwitte is as volg:

- **Goeie korporatiewe bestuur** van bedryfstrukture – doeltreffende administrasie van die statutêre heffing tot voordeel van die oorhoofse bedryf.
- **Versterk en groei marktoegang** vir ons produk.
- **Bestuur produkgehaltestandaarde** en verseker voedselveiligheid.
- Befonds en bestuur toepaslike **navorsings- en ontwikkelingsinisiatiewe.**
- **Bestuur van inligting, kommunikasie en kennis.**
- Proaktiewe bestuur van **transformasie en kapasiteitsontwikkeling** in die bedryf.

1.5 Personeel

'n Jong span is oor die afgelope 18-24 maande saamgestel om die bedryf te verteenwoordig en te bevorder op verskeie vlakke.

FIGUUR 1: RAISINS SA-PERSONEEL (2019)

Voor, van links: Stefan Jordaan (Senior Landbouspesialis) en Ferdie Botha (Hoofbestuurder). Agter, van links: Bradwin Lester (Navorsingsassistent), Bekkie van Aarde (Inligting- en kommunikasiebestuurder), Kristy-Lee Isaacs (Admin-student), Simone Sell (Transformasiebestuurder) en Mthokozi Sishuba (Navorsingsassistent).

1.6 Raisins SA se advieskomitee

Die Droëwingerdvrugte Produsente Organisasie (Raisins SA se advieskomitee), meer algemeen bekend as die DWPO, dien as advieskomitee tot die direksie om te verseker dat produsente se stem gehoor word. Verteenwoordigers van die DWPO is tans:

Persoon	Wyk	Termyn Verstryk
Johannes Fourie	Grobleshoot	2020
Marius Kruger	Wegdraai	2020
Pearle Liebenberg	Grootdrink	2019
Henk de Klerk	Grootdrink	2020
David van der Merwe	Louisvale/Upington	2021
Kobus Luttig	Kalksluit	2021
Zietsman van der Walt	UAP	2022
Andrè Oberholzer	Kanoneiland	2020
Petrie Hanekom	Keimoes	2022
Wiaan Janse van Rensburg	Friersdale/Kakamas	2020
Henko van Niekerk	Marchand	2019
Jaco Malan	Augrabies	2022
Schalk Engelbrecht	Louisvale	2019
Gerrie Louw	Eksteenskui	2019
Jaco van den Heever	Lutzville	2021
Lammi Geldenhuys	Lutzville	2020
Pierre van den Heever	Vredendal	2020
Alro van der Spuy	Vredendal	2021
NJ Wiese	Van Rhynsdorp	2021
Gert Basson	Van Rhynsdorp	2021
Van Zyl Vorster	Tremoa	2020
Jandre van Zyl	Tremoa	2021

FIGUUR 2: DWPO - RAISINS SA-ADVIESKOMITEE

Agter VLNR: Simone Sell, Wiebe Obbes, Andrè Oberholzer, Jaco Malan, Petrie Hanekom, Kobus Luttig, Henko van Niekerk, Marius Kruger, Schalk Engelbrecht.

Voor VLNR: Stefan Jordaan, Ferdie Botha, David van der Merwe, Wiaan Jansen van Rensburg

Afwesig: Johannes Fourie, Gerrie Louw, Pearle Liebenberg, Henk de Klerk, Jaco van den Heever, Lammi Geldenhuys, Pierre van den Heever, NJ Wiese, Gert Basson, Van Zyl Vorster.

*Bykomend tot bogenoemde is daar 'n staande uitnodiging aan al ons verpakkings, naamlik Pioneer Foods (Nico Koch en Santjie Coetzer), Carpe Diem Raisins (Gog van der Colff), Fruits du Sud (Johannes van Niekerk), Red Sun Raisins (Peter Kuilman), Prosperitas Food (Stephan Kruger en Charl du Plessis), The Raisin Company (Arno Pieterse) en NC Raisins (Schalk Burger).

1.7 Verteenwoordiging

Raisins SA word ook op verskeie ander bedryfsstrukture verteenwoordig om die belange van die bedryf te bevorder:

Tabel 1: Bedryfsverteenwoordiging

Instansie	Persoon	Sekundi	Posisie
DTD Trust	Johannes Fourie	NVT	Trustee
SAPO	Ferdie Botha	David van der Merwe	Trustee
Fruit Fly Africa	Ferdie Botha	Stefan Jordaan	Direkteur
Culdevco	Ferdie Botha	Willem Bestbier	Direkteur
Tissue Culture Lab	Niël Kirsten	NVT	Direkteur
Plant SA	Stefan Jordaan	Ferdie Botha	Verteenwoordiger
Suid-Afrikaanse Wyn en Wingerd Vereniging	Stefan Jordaan	Ferdie Botha	Verteenwoordiger
Agri SA	Ferdie Botha	Wiaan Janse van Rensburg	Verteenwoordiger
Agri NK	Ferdie Botha	Wiaan Janse van Rensburg	Verteenwoordiger
Agri WK	Ferdie Botha	Van Zyl Vorster	Verteenwoordiger
Hortforum	Ferdie Botha	Stefan Jordaan	Verteenwoordiger
Internasionale Sultana Konferensie	Ferdie Botha	NVT	Komitee
International Nut and Dried Fruit Council	Ferdie Botha		Lid
Frucom	Ferdie Botha		Lid

1.8 In slotsom

Die grondslag van Raisins SA is gelê om ons bedryf se belange te bevorder. Bestaande kapasiteit en strukture is in plek gestel om die maksimum waarde aan ons lede te verseker.

2. INLIGTING VAN MAATSKAPPY

2.1 Inleiding

Maatskappyregistrasienumer:	1997/19805/08
Geregistreeerde kantoor:	9 Groenpunt Keidebees UPINGTON 8801 Posbus 2536 UPINGTON 8800
Ouditeure:	Venter en Vennote Posbus 204 UPINGTON 8800
Bank:	ABSA Bank Posbus 1851 UPINGTON 8800
Maatskappy-sekretaresse:	Simone Sell
Webwerf	www.raisinsa.co.za

3. ADMINISTRASIE VAN DIE STATUTÊRE HEFFING EN FINANSIES

3.1 Inleiding

Raisins SA is 'n nie-winsgewende maatskappy en bevestig sy verbintenis tot die beginsels van deursigtigheid, integriteit en toerekenbaarheid soos voorgestel en aanbeveel deur King IV, betreffende die beginsels van Goeie Korporatiewe Bestuur.

3.2 Struktuur en Bestuur

Die Suid-Afrikaanse rosyntjiebedryf is tydens die vorige finansiële jaar (Desember) 2018 geherstruktureer, na aanleiding van raadpleging met sy primêre lede. Die konstitusie is hersien en die mandaat van Droëvrugte Tegniese Dienste (DTD) sal voortaan daarop fokus om die belange van Suid-Afrika se rosyntjiebedryf te bevorder. Die herstrukturering het gepaard gegaan met 'n naamsverandering.

Raisins SA is 'n nie-winsgewende maatskappy wat bestuur word deur 'n raad van direkteure wat deur die organisasie se primêre lede (produsente van rosyne) en gekoöpteerde individue genomineer word. Die direksie word volgens vier streke genomineer om hul onderskeie wyke te verteenwoordig. Die dienstermyn duur vier jaar, waarna 'n direkteur óf herverkies word, óf 'n nuwe direkteur aangestel word. Die vier streke is as volg: Boegoebergdam (en stroomopwaarts) tot by Upington (oostelike areas, streek 1), Upington tot by Keimoes (middel, Streek 2), Keimoes en stroomafwaarts (westelike area, Streek 3) en die Olifantsriviervallei (Streek 4).

Die direksie bestaan tans uit vier produsent-verteenwoordigers (direkteure) en drie gekoöpteerde lede om insig rakende die huidige marktoestande te verskaf, asook 'n eksterne raadslid om die bedryf se transformasie-agenda te ondersteun.

Raisins SA se direksie het tot dusver uit die volgende individue bestaan:

- Johannes Fourie (Voorsitter) (Streek 1, Januarie 2019)
- David van der Merwe (Streek 2, Januarie 2019)
- Wiaan Janse van Rensburg (Streek 3, Januarie 2017)
- Van Zyl Vorster (Streek 4, Januarie 2019)
- Anthony Mac Minn (Vaal University of Technology, Desember 2019)
- Gog van der Colff (Carpe Diem Raisins, Desember 2019)
- Peter Kuilman (Red Sun Raisins, Desember 2019)
- Ferdie Botha (Raisins SA, Hoofuitvoerende Beampte)
- Mathilda van der Walt (NAMC, Januarie 2019)
- Simone Sell is aangestel as maatskappy-sekretaresse

Die teenwoordigheid van primêre lede, verpakkers en 'n eksterne raadslid verseker dat die bedryf ingelig bly oor produksie, bemarking, bedryfstransformasie asook ander verwante sake. Daarbenewens word Raisins SA se raadsvergaderings en algemene jaarvergaderings bygewoon deur 'n verteenwoordiger van die NAMC. Die NAMC is die liggaam wat die statutêre sitrusheffing elke vier jaar goedkeur en waaraan jaarliks terugvoer gegee word.

Raadsvergaderings het plaasgevind op:

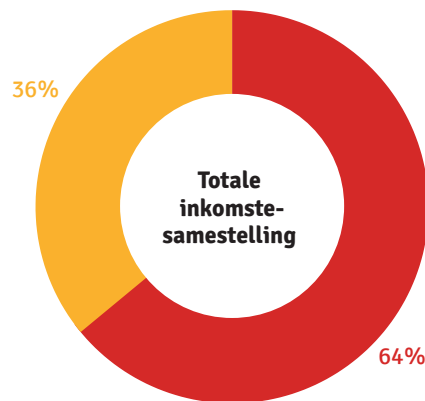
- 12 Maart 2019
- 25 Julie 2019
- 5 Desember 2019

3.3 Finansies

Raisins SA se heffing

Raisins SA samel 'n statutêre heffing in vanaf alle rosyntjieprodusente. Die doel van die maatreëls waarvoor aansoek gedoen is in terme van seksie (10) van die Wet op die Bemarking van Landbouprodukte, Nr 47 van 1996, soos gewysig, is om die belange van die bedryf in geheel te bevorder.

Die totale statutêre heffing ingesamel vir die 2019-tydperk was R9 112 801 (64%). Addisionele inkomste gegenereer was R5 075 865, met 'n totale inkomste van R14 188 666 vir die jaar geëindig 31 Desember 2019.

■ Statutêre Fondse ■ Vrywillige Fondse

FIGUUR 3: TOTALE INKOMSTE-SAMESTELLING VAN RAISINS SA

Die FJ2019 het verhoogde spandering gesien van 44%, met totale uitgawes van R11 843 134 vir die afgelope tydperk. Fondse (2019) word aangewend vir die befondsing en voorsiening van die volgende aktiwiteite:

- Inligtingstatistieke en kommunikasie (17%)
- Navorsing en tegnologiese ontwikkeling (23%)
- Transformasie en opleiding (26%)
- Marktoegang en -ontwikkeling (25%)
- Administrasie (9%)

Die statutêre heffing word vir 'n siklus van vier jaar geïmplementeer, waarna 'n nuwe aansoek by die NAMC ingedien moet word. Die huidige heffingstermyn verval in Oktober 2020 en is in Oktober 2016 in die Staatskoerant geplaas. Die huidige heffingsfooi, soos statutêr goedgekeur, is 12 sent per kilogram vir die 2019- en 2020-termyn.

Raisins SA is tans besig om 'n nuwe aansoek voor te berei vir die verlenging van statutêre maatreëls vir droogdruive in terme van die Wet op die Bemarking van Landbouprodukte, Nr 47 van 1996, soos gewysig.

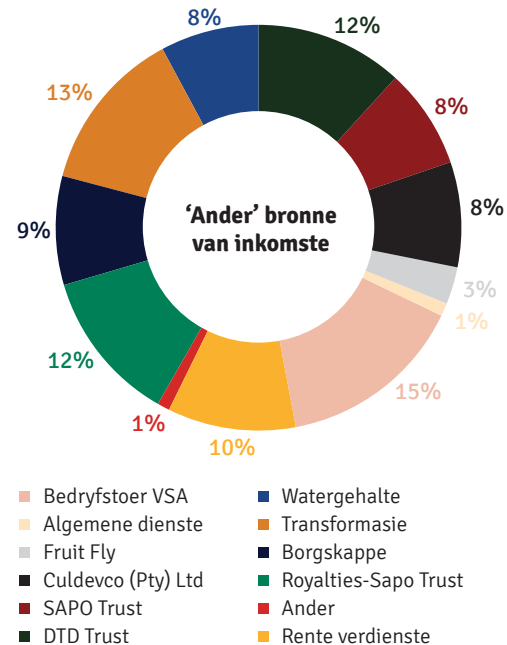
Bedryfsverwante bronne van inkomste, mede-befondsing en borgskappe

Raisins SA het namens sy lede in 'n aantal strategiese bedryfsaktiwiteite belê. Hierdie beleggings sluit in:

• Upstars (Edms) Bpk	10% belang
• SAPO Trust	10% belang
• Culdevco (Edms) Bpk	10% belang
• Fruit Fly Africa (Edms) Bpk	12% belang
• Tissue Culture Facility (Edms) Bpk	10% belang
• DTD Trust	84% belang

Raisins SA werk nou saam met vennote wat sleutelrolspelers in die bedryf is om ons finansiële vermoëns te verbeter en verder te groei. Die onderstaande figuur verskaf 'n hoëvlakoor sig van befondsing wat verkry is vanaf derde partye om sodoende die bedryf se aktiwiteite te verbeter.

Die totale vrywillige inkomste gegenerer is R5 075 865 (ingesluit renteverdienste), wat 36% van totale verdienste verteenwoordig. Figuur 4 verskaf 'n hoëvlakoor sig van inkomste gegenerer vanuit bogenoemde beleggings, asook ander bronne soos borgskappe, bedryfstoeëre, renteverdienste, huurinkomste, ens.

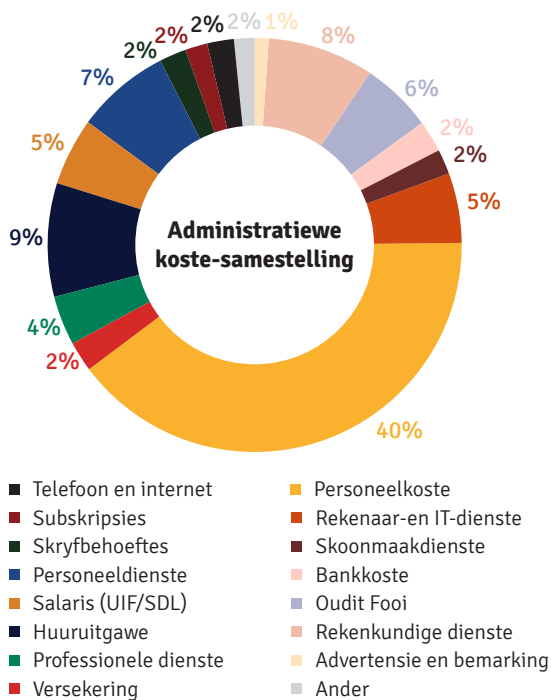

FIGUUR 4: UITEENSETTING VAN 'ANDER' BRONNE VAN INKOMSTE

Administratiewe kostes

Die administratiewe funksie word so koste-effektief moontlik bestuur om te verseker dat fondse wat ingewin en aangewend is die meeste moontlike waarde vir ons produsentelede kan ontsluit. Die afgelope twee jaar het die bedryfsliggaam twee administratiewe kantore onderhou. Die administratiewe koste is tans 9% van die totale inkomste gegeneer (2019).

FIGUUR 5: ADMINISTRATIEWE KOSTE-SAMESTELLING VAN RAISINS SA

Raisins SA se BEE-status

Op 1 Maart 2019 is Simone Sell as Transformasiebestuurder aangestel. Sy het opdrag ontvang om 'n transformasiebeleid op te stel met die fokus op besigheidsontwikkeling, die ontwikkeling van vaardighede asook sosio-ekonomiese ontwikkelingsaktiwiteite soos uitgestippel deur die NAMC. Sy is ook die taak opgelê om 'n BBBEE-verifikasieoudit voor te berei en uit te voer; hierdie oudit sal teen Desember 2020 voltooi wees.

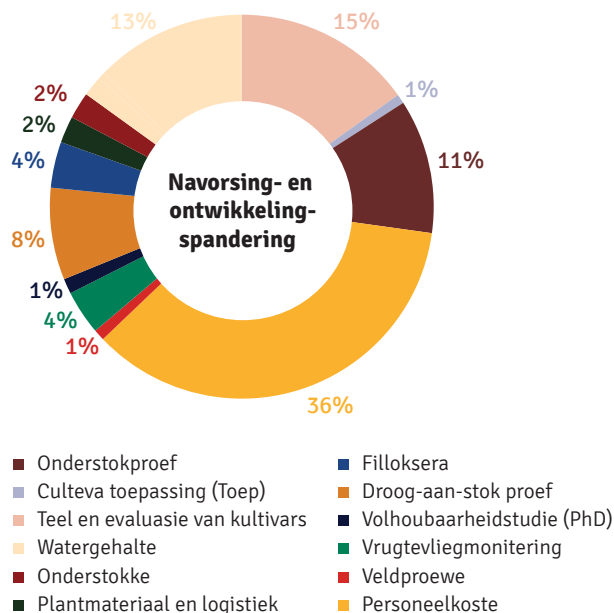
4. NAVORSING EN ONTWIKKELING

4.1 Oorsig van portefeulje

Raisins SA streef na 'n model van goeie basiese riglyne t.o.v. tegniese navorsing en die oordrag van tegnologie. Navorsingsdienste asook tegniese ondersteuning word aan die droogbedryf voorsien.

Die afgelope seisoen (2019) is daar projekte in plek gestel en bestaande projekte voortgesit weens die langtermynaard daarvan. Met die nuwe era wat aanbreek het in die rosyntjiebedryf is daar baie entoesiasme om te verseker dat oplossings volhoubaar is en tegnologie-oordrag op 'n ordelike wyse plaasvind.

FIGUUR 6: NAVORSING- EN ONTWIKKELINGSPANDERING VIR DIE JAAR 2019

4.2 Tegniese advieskomitee

Die tegniese komitee is saamgestel om die tegniese afdeling van Raisins SA te adviseer en tegniese punte te bespreek. Die komitee gee op sy beurt weer terugvoering aan die DWPO (Raisins SA-advieskomitee).

Die 2019 tegniese komitee bestaan uit die volgende:

Komiteelid	Instansie
Henning Burger	OWK
Callie de Jager	Carpe Diem Raisins
Leon Laubscher	Onafhanklik
Johannes Fourie	Produsent
Stefan Jordaan	Raisins SA (Sekretaris)
Andrè Oberholzer	ACG
David van der Merwe	David vd Merwe Farms
Stryss Strauss	Red Sun
Willem van Aarde	Karsten Boerdery

Doelwit:

Evalueer kernaksies van belang t.o.v. navorsing tot die verbetering van die bedryf.

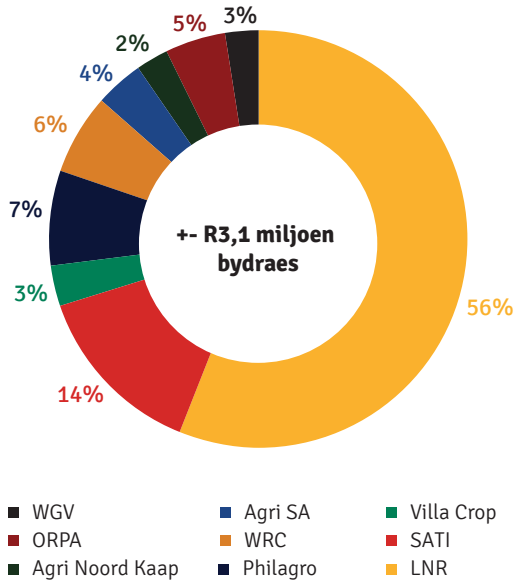
- Werkbare oplossings vir tekortkominge in die bedryf
- Insameling van statisties-korrekte inligting
- Evaluering van tegniese aspekte en kritiese punte
- Identifikasie van gekwalifiseerde instellings/personne vir navorsingswerk
- Koste-effektiewe oplossings
- Prioritisering van tegniese navorsingsprojekte

4.3 Befondsingsvennote

Belyn met Raisins SA se filosofie rakende samewerkende vennootskappe, speel die volgende instellings 'n fundamentele finansiële rol in die groei van ons navorsing en ontwikkelingsbegroting. Hierdie vennote is:

■ WG	■ Agri SA	■ Villa Crop
■ ORPA	■ WRC	■ SATI
■ Agri Noord Kaap	■ Philagro	■ LNR

FIGUUR 7: ADDISIONELE BEFONDSING TOT NAVORSING

4.4 Fokusareas

Raisins SA se fokuspunte is tans:

- Plantmateriaalstandaarde
- Plantverbetering
- Kultivarevaluasies en inwerkingstelling van Culteva-platform
- Droog-aan-die-stok priedstelsels en kultivars
- Optimalisering van produksie (Droog aan die stok/Dry on Vine (DOV))
- Onderstok-evaluasies
- Vrugtevlugmonitering
- Droogproduktevaluasies
- Watergehalte
- Set proewe op Selma Pete
- Oesskattingsmodel
- Produksieverslae aan die hand van klimaats-/weerstoestande

4.5 Hoëvlakprojekterugvoering

Tabel 2: Navorsing en Ontwikkeling – projekopsomming vir 2019

Projek	Doelwitte	Vordering	Tydsduur
Teel en evaluasie van rosyntjekultivars	Identifiseer nuwe potensiële kultivars wat ouer, swakker-produiserende kultivars kan vervang of kan lei tot beter benutting van droogfasiliteite en beter oesvenster.	Deurlopende proses. Die LNR het in 2019 Sundowner kommersieel vrygestel wat goed inpas na vroeë Selma Pete, maar voor Sultana Seedless. Daar is tans twee kultivars gekortlys wat verder geëvalueer word.	Deurlopend
Onderstokke	Ondersoek die bestaande onderstokke op verskillende persele om te bepaal watter onderstokke op die spesifieke kultivar mees geskik is onder spesifieke toestande. Persele is aangeplant in Blouputs (binnegron), Upington (buitegrond), Vredendal, Van Rhynsdorp.	Aanplantings het in 2019 op die verskeie persele plaasgevind. Die werk word uitgekontrakeer aan Provar. Alle inligting word ook gelys op die Culteva-platform.	2019 aangeplant en nuwe onderstok aanplantings vind plaas in 2021
Optimisering van produksie (DOV)	Selma Pete, Merbein Seedless en Sugra 39 is op Kakamas (binnegron) aangeplant en 2 verskillende opleistelsels gevestig n.l. Shaw-swaaikap en Bokhoring om te bepaal watter stelsel en onderstokkombinasie die mees geskikte is.	Aanplantings het plaasgevind in 2019. Projek word gedoen in samewerking met die LNR.	2019 aangeplant – 2024
Filloksera	Die doel van hierdie projek is om die filloksera-opnames wat in die sewentigerjare in die belangrikste tafel- en droogdruifstreek gedoen is, te herhaal. Die doelstellings is om te bepaal (1) hoe wydverspreid filloksera in die tafel- en droogdruifbedryf voorkom, en (2) of filloksera aansienlik bydra tot die swak prestasie van die wingerdstok, met en sonder die teenwoordigheid van ander faktore wat die groeikrag van die wingerdstok beïnvloed, en dus ook die weerstand/verdraagsaamheid teen filloksera.	Die projek het eers in April 2019 begin.	2019 – 2022
Onderstok-handleiding vir rosyne	Samevatting van die afgelope jare se navorsingsdata van verskillende onderstokke se prestasies op droogdruie.	Handleiding word geskryf deur Jan Avenant (LNR).	2019 Desember

Projek	Doelwitte	Vordering	Tydskuur
Watergehalte	Om 'n NGO te stig en bestuur ter gereelde evaluasie van watergehalte in die Oranjerivierstreek om te verseker die waterbronne bly volhoubaar.	Die forum is gestig en gemeenskaplike belangstellendes is betrek. Fritz Bekker van Clean Water Systems tree op as adviseur.	Deurlopend
Vrugtevlieg- monitering	Lokvalle is uitgehang in alle droogdruifareas om die getalle van die vrugtevlieg meer akkuraat te monitor asook moontlike skade-implikasies te kwantifiseer.	Daar word gepoog om die droogbedryf as geheel te laat inskakel by 'n beheerprogram met area-wye spatte wat op sigself ook markvoordele sal inhou.	Deurlopend
Plantmateriaal	Stel riglyne in plek vir rapportering van probleme. Verteenwoordig die droogbedryf by die WVV (Wingerdverbeterings Vereniging).	Basiese rapporteringsriglyne is vasgestel en gesirkuleer.	Deurlopend
Veldproewe	Basiese riglyne in plek stel en blootstelling in die vorm van velddae.	Vanaf Julie is sewe veldsessies gehou in verskeie areas. Doelwit is om in 2020 in strategiese areas hierop uit te brei.	Deurlopend
Set proewe op Selma Pete	Selma Pete is geneig tot oormatige afspeen in blom. Ondersoek die verskillende praktyke wat gevolg word om verbeterde set te bevorder.	Twee seisoene afgehandel in Groblershoop. 2019-seisoen is in Upington en Vredendal.	2019 afhandeling van projek
Bedryfs- volhoubaarheid	Ontwikkel 'n raamwerk wat die volhoubaarheid van die bedryf kan ten toon stel.	Voltooi literatuurstudie. Konsulteer 40 kundiges en lewer insette tot wesenlike aanwysers vir volhoubaarheids-ondersoek. Besoek waarde-kettingsamestelling. Oorweeg die sosiale kapitaal en belangrikheid van vertrouwe in 'n bedryf.	Afhandel 2021

Projek	Doelwitte	Vordering	Tydsduur
Culteva-app	Platform is opgestel om kultivarevaluasies volgens 'n maklike standaardstelsel uit te voer. Doelwit is om as droogbedryf 'n standaardhandleiding rakende kultivareienskappe op te stel tesame met basiese beste praktyke riglyne.	Afgeskop in 2019.	Deurlopend
Vrug-evaluasie	Hier is dit veral gefokus op droogprodukevaluasies.	2019	Deurlopend
Margarodes	Margarodes is inheems en voed op wortelstelsels, verswak die wortelstelsel en verkort die produktiewe leeftyd van wingerde. Die doel van die projek is om 'n geïntegreerde bestuurstrategie vir margarodes te ontwikkel. Die doelstellings is: (1) om die doeltreffendheid van geselekteerde kontak- en sistemiese insekdoders vir margarodebeheer in veldproewe te toets, (2) om die doeltreffendheid van geselekteerde EPFs vir biologiese beheer van margarodes in die laboratorium (nagraadse student) en in die veld te bepaal, (3) om die doeltreffendheid van geselekteerde EPNs vir biologiese beheer van margarodes in die laboratorium en in die veld te bepaal (nagraadse student); en (4) 'n geïntegreerde bestuurstrategie vir margarodes in tafeldruiwe te ontwikkel en te evalueer.	Data word nog verwerk, daarom is daar nog geen uitslae om aan te meld nie.	2019 – 2023
Watergehalte	Moniteer en onderneem optrede aangaande watergehalte.	Moniteer die Oranjerivier van Vanderkloofdam tot by Raap en Skraap. Handhaaf struktuur vir bespreking van watergehaltesake. Loods aksies gebaseer op bogenoemde inligting.	Deurlopend
Weerdata	Opvangs en verwerking van weerdata asook vergelyking daarvan met langtermyndata.	Stelsel word in plek gestel om maandeliks uit te stuur.	Deurlopend

4.6 Lesse geleer

Die bedryf het net soveel geleenthede as wat daar uitdagings is, en die volgende lesse is geleer uit die afgelope jaar se werkservaring:

- Die ryp van 30 Oktober is 'n tipiese voorbeeld van die negatiewe impak van weer en hoe onvoorspelbaar dit is. 'n Vroeë waarskuwingstelsel ontbreek en kan groot waarde toevoeg.
- Daar is ook oor die jare heen baie inligting ingewin en nagevors, maar inligtingsoordrag is altyd 'n groot uitdaging. Baie meer inligting kan versprei word deur net die regte kanale van verspreiding en oordrag te volg.
- Om praktiese navorsing te onderneem, wat op plaasvlak van groot waarde kan wees, is dit krities dat die nodige kapasiteit in plek gestel moet word om die bedryf te kan diens.
- Tegnologie en innovasie se benutting is nog relatief laag; hierdie is 'n sleutelrol van Raisins SA wat aandag in die toekoms sal moet geniet.

4.7 Slotsom

Elke aksie van die tegniese afdeling verskil in belangrikheid in die verskillende areas asook in die verskillende produksie-eenhede. Die grootste geleentheid in 2020 is om te verseker dat die samestelling en toewysing van die begroting van so aard is dat dit die kern-kwessies aanspreek bv. vrugtevlieg, watergehalte, ens. Die strewe is om volhoubare, toepaslike inligting weer te gee wat oplossings vir elke produsent kan bied.

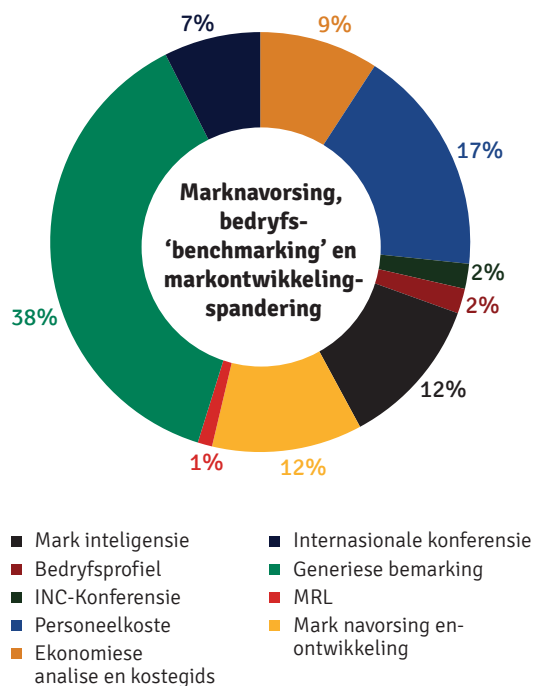

5. MARKNAVORSING, BEPALING VAN BEDRYFS-‘BENCHMARKING’ VIR MARKTOEGANG EN MARKONTWIKKELING

5.1 Oorsig van portefeulje

Oor die afgelope drie dekades het die landbou-omgewing reuse veranderings ondergaan. Dit sluit onder meer in veranderinge in handelsbeleid, bevolkingsgroei, klimaatsverandering, tegnologiese revolusie, die finansiële krisis, ens. Die toenemende geïntegreerde wêreldmark het inderdaad groeiegeleenthede vir ons Suid-Afrikaanse bedryf ingehou (as ontwikkelende ekonomie). Dit het ons die geleentheid gebied om ons rol as internasionale verkoper van rosnyntjies te laat groei met meer as 250% oor hierdie tydperk.

Aan die hand van die bogenoemde markomgewing is dit belangrik dat Raisins SA die volgende funksies namens die bedryf behartig: 1) Markintelligensie; 2) Bedryfs-‘benchmarking’; Marktoegang en 4) Markontwikkeling. Hierdie fokusareas sal kortliks in die komende gedeelte hanteer en bespreek word.

FIGUUR 8: MARKNAVORSING, BEDRYFS-‘BENCHMARKING’ EN MARKONTWIKKELING-SPANDERING VIR 2019

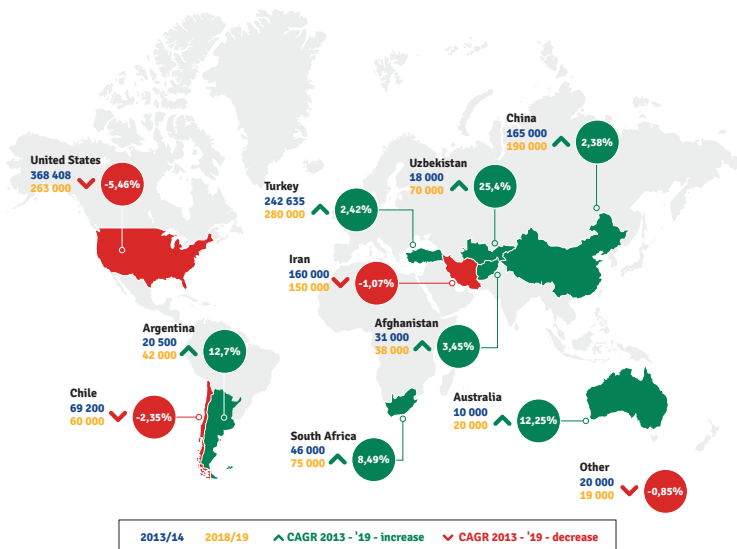
5.2 Fokusareas

Oor die afgelope jaar was Raisins SA se aandag op die volgende areas toegespits:

1) Marktelligensie

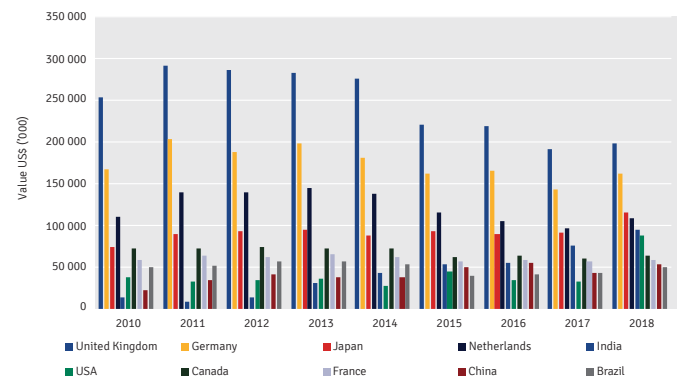
Die insameling van data, die verwerking daarvan en vertolking van markinligting is die sleutel tot die bevordering van 'n deursigtige markomgewing. Dit sluit plaaslike sowel as internasionale inligting in.

Die bedryf het oor die afgelope 10 jaar (sedert 2010) verdubbel in volumes, terwyl die VSA produksieverliese van 100 000 ton ervaar het. Suid-Afrika en die VSA is mededingers in die Thompson-rosyntjiemark.

FIGUUR 9: WÊRELDPRODUKSIE IN DIE NOORDELIKE EN SUIDELIKE HALFROND, OOR DIE TYDPERK 2013 – 2019

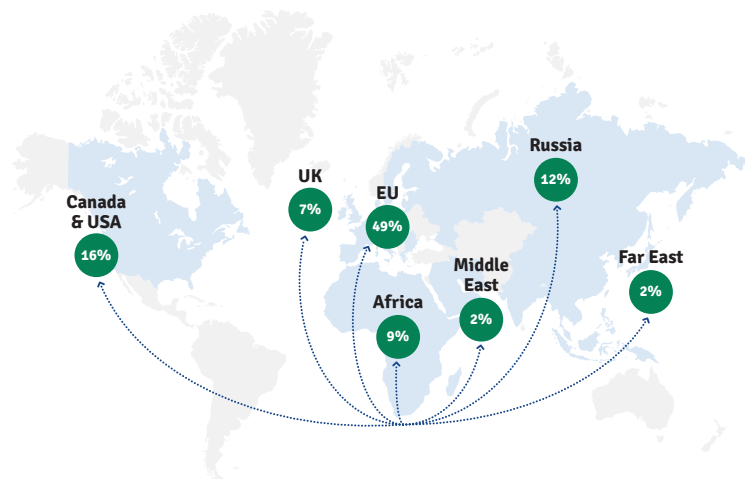
Die vernaamste invoerders van rosyntjies gedurende die tydperk 2010 – 2018 word getoon in Figuur 10. Die grafiek bevestig dat die VK die enkele grootste bestemming is vir rosyntjies, gevolg deur Duitsland in die tweede plek, derdens Japan, daarna Nederland en Indië in die vyfde plek. Die VK-mark het negatief gegroei in beide volume en waarde in die afgelope sewe jaar, wat hoofsaaklik toegeskryf kan word aan negatiewe gesondheidskonnotasies. Hierdie wanpersepsies sal moet reggestel word deur produseerderlande.

FIGUUR 10: WÊRELDINVOERE VIR DIE TYDPERK 2010 – 2018

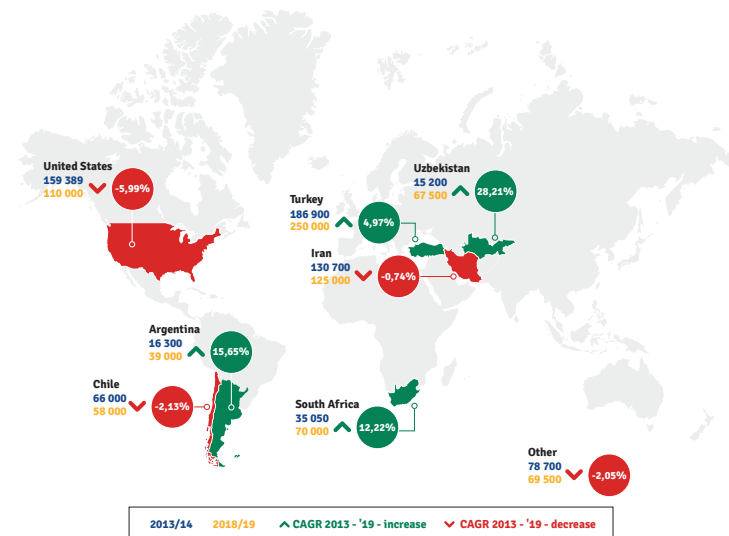

Suid-Afrika is hoogs gekonsentreerd in die Europese mark (EU), met totale verskeppings uit Suid-Afrika van net onder 50%. Duitsland is 'n belangrike mark en het sterk gegroei in die afgelope vyf tot ses jaar. In 'n tradisionele handelskonteks het Suid-Afrika 'n baie klein marktaandeel in die VK, vergeleke met die Suid-Afrikaanse varsvrugtebedryf.

FIGUUR 11: HOOF-UITVOERMARKTE VIR SUID-AFRIKAANSE ROSYNE, VYF-JAAR GEMIDDELD

Suid-Afrika het dit reggekry om bemarkbare volumes saam met bykomende volumes te laat groei, saam met die bykomende volumes, alhoewel die 2019-seisoen tot gevolg gehad het dat ongeveer 20 000 ton produk oordra is. Die vooruitsigte is dat volumes sal toeneem tot 100 000 ton teen moontlik so vroeg as 2023.

FIGUUR 12: GROEI IN INTERNASIONALE UITVOERE, OOR DIE TYDPERK 2013 – 2019

2) Bedryfsnavorsing en ‘benchmarking’

Bedryfsnavorsing en ‘benchmarking’ van sleutelaktiwiteite (produksie, verwerking, logistiek, ens.), plaaslik en internasionaal, is belangrik vir die uitwys van uitdagings en ondoeltreffendhede in ons bedryf. Dit dien as belangrike brondokument vir enige onderhandelinge of gesprekke rakende beleidsformulering.

3) Marktoegang

Voedselveiligheid en fitosanitêre faktore is ‘n sleutel tot die versekering van marktoegang op internasionale vlak. Huidige werk is veral toegespits op faktore wat verband hou met die vermindering van produkbesoedeling deur klippies, sand en duwweeltjies. Terselfdertyd kry naspeurbaarheid aandag, om sodoende produkvloei en die oorsprong daarvan te kan versterk.

4) Markontwikkeling

Weens die groeiende volumes ter sprake in die bedryf, sal die behoud en ook die uitbreiding van markte meer belangrik word oor die volgende vyf jaar.

5.3 Bemarkingsadvieskomitee

Dit dien as besprekingsplatform waar markrisiko’s bespreek word, om raad te verskaf aan die direksie van Raisins SA. Die komitee word aangewend om sleutelkwessies soos voedselveiligheid, MRL’e, oesskatting, ens. te bespreek.

Die doelwit van die komitee is as volg:

- Om markrisiko’s (fitosanitêre risiko’s, MRL’e, voedselveiligheid, tariewe, logistieke uitdagings, ens.) in die bedryf te identifiseer en te bespreek, en die nodige regstellende stappe in plek te stel om die risiko’s te verminder of uit die weg te ruim.
- Om te verseker dat akkurate inligting gedeel word (onder bedryfsrolspelers, die media, ens.) en sodoende dus deursigtigheid in die Suid-Afrikaanse rosyntjiebedryf te bevorder.
- Terugvoer te gee ten opsigte van marktoegang en die ontwikkeling van markte te bevorder.

5.4 Hoëvlakprojekterugvoering

Tabel 3: Marktoegang, navorsing, 'benchmarking' en ontwikkeling – Projekopsomming vir 2019

Projek	Doelwitte	Vordering	Tydsduur
Markintelligensie			
Analise van marktendense	Om marktendense te bepaal in terme van produksievolumes (aanbod), produkkategorieë, historiese pryse, wisselkoers, markaanvraag, uitvoervolumes, invoervolumes, plaaslike verbruik, ens. Hierdie inligting is noodsaaklik om verskeie lede van die waardeketting beter in te lig om strategiese beleggingsbesluite te neem.	Ten volle geïmplementeer.	Jaarliks
Mark- en Handelsverslag: Kwartaal 1 – 4	Kort opsommende mark- en handelverslag beskikbaar te stel.	Ten volle geïmplementeer.	Kwartaalliks (terugwerkend)
Handelsverslag: Agri-Hub	Insamel en versprei van maandelikse handelsdata.	Ten volle geïmplementeer.	Maandeliks
Bedryfsnavorsing en 'benchmarking'			
Vermenigvuldigings-effek van die Suid-Afrikaanse rosyntjiebedryf	Om die Suid-Afrikaanse rosyntjiebedryf se sosio-ekonomiese impak binne die konteks van die volgende te kwantifiseer: <ul style="list-style-type: none"> • BBP-bydrae (ekonomiese uitsette) • Verdienste op buitelandse geldeenhede • Fiskale bydrae in belasting en heffings • Werkskepping. Bogenoemde feite is noodsaaklik in enige van ons beleidsgesprekke met sleutelbelanghebbers soos die staat, georganiseerde landbou, internasionale markte, skenkers, ens.	Die projek is in Julie 2019 voltooi, met die gepubliseerde uitslae beskikbaar aan alle lede.	3 maande, opgedateer elke 4 jaar

Projek	Doelwitte	Vordering	Tydsduur
Bedryfsnavorsing en 'benchmarking' (gevolg)			
Ekonomiese/finansiële maatstafbepaling (kostegids)	Om maatstawe te bepaal en bedryfsnorme vir rosyntjieproduksie te verskaf.	Twee verskillende inisiatiewe: <ul style="list-style-type: none"> Vinpro/Raisins SA Frudata 	Jaarliks
Marktoegang			
Droogbaanoudit	<ul style="list-style-type: none"> Bevordering van die bedryf se voedselveiligheidsstandaarde. Om inligting rakende die SA Gap-oudit in 'n maklik-verstaanbare manier oor te dra. Om alle produsente 'n droogbaanoudit te laat voltooi teen Maart 2020. Om van hulp te wees vir die produsente wat nog sukkel met die verstaan en implementering van die dokumentasie. 	Projek is afgehandel nadat vier "one-Bladsyrs", wat al die inligting van die vraelys in 'n maklike-verstaanbare manier opsom, onder alle produsente versprei is. Baie hulp is verleen aan produsente om te help met die registrasie van alle FBO-kodes.	45 dae (ongeveer)

Projek	Doelwitte	Vordering	Tydsduur
Markontwikkeling			
Marknavorsing en prioritisering – 12 markte ondersoek	Ondersoek van sleutelmarkte vir Suid-Afrika om die potensiaal vas te stel en die toekomstige oorhoofse bemarkingsaktiwiteite te bepaal.	Projek afgesluit, met nodige aanbevelings.	Elke 4 jaar
Generiese bemarking, met betrekking tot ander bedrywe (wyn, sagtevrugte, sitrus, tafeldruive)	Die ondersoek het gepoog om ander bedrywe se 'voordeel' van bemarkingsaktiwiteite te ondersoek. Spesifieke oorweging is gegee aan gedroogde vrugte en die potensiele voordele van 'n generiese bemarkingsveldtog.	Projek afgesluit, met nodige aanbevelings.	Elke 4 jaar
Bemarking: Internasionale bemarking in VK-mark	Om die vraag na Suid-Afrikaanse rosyntjies in die VK te stimuleer.	Tydens die tweede helfte van 2019 het Raisins SA ons eerste bemarkingsveldtog in die VK geloods.	Jaarliks
Ad hoc			
Persverklarings	Om akkurate, deursigtige inligting aan die mark te lewer en sodoende te verseker dat Raisins SA as 'n geloofwaardige en betroubare bron van inligting beskou word.		

5.5 Lesse geleer

Die volgende lesse is oor die afgelope jaar geleer:

- Markintelligensie is noodsaaklik om deeglike besluite te neem oor die langtermyn; maar dit verg tyd, fondse en kundigheid om die nodige stelsels te ontwikkel, in plek te stel en voortdurend te diens.
- Kapasiteit en kundigheid op die gebied is belangrik en behels 'n wesenlike leemte, wat in 2019 gedeeltelik aangespreek is.
- Die strewe na 'eienaarskap' van 'inhoud' (resepte, foto-materiaal, 'stories oor bedryf', geskiedkundige gebeurtenisse, ens.) is 'n duur en tydsame proses. Groot leemtes bestaan in hierdie verband.
- Inligting moet akkuraat en vinnig met die mark gedeel word.
- Inklusiewe gesprekke met produsente en verpakkers is die sleutel tot die inligting wat uit Suid-Afrika na die internasionale gemeenskap vloei.
- Sleutelaspekte soos voedselveiligheid, naspeurbaarheid, etiese handels-praktyke en sosiale verantwoordelikhede sal dringend moet aandag geniet.
- 'n Sterk ondersteuningstelsel is nodig, wat verder met veral die inligting- en kommunikasieportefeulje geïntegreer is.

5.6 Slotsom

Nagenoeg 85% van die totale rosyntjieproduksie word uitgevoer na verskeie markte (wat insluit Duitsland, Frankryk, Nederland, Kanada, VSA, VK, Algerië, ens.). Dit definieer ons bedryf dus onvoorwaardelik as 'n uitvoergeoriënteerde bedryf. Dit stel ons verder ook direk bloot aan, nie net plaaslike beleidsveranderinge nie, maar enige verandering in die globale markomgewing waarin ons meeding, wat gekenmerk word deur bewegings en onsekerhede geskep deur 'n verskeidenheid van faktore.

Aksies wat onlangs geloods is, is daarop gemik om ons bedryf beter te voorsien van kritieke markinligting oor markbewegings en markdensense. Hierdie portefeulje sal groei in belangrikheid, waar integriteit en akkurate inligting krities is tot die skep van waarde.

“

'n Groot eerste tree is geneem om ons bedryf in generiese terme te bemark. Die fokus hiervan is om ons produk te posisioneer as 'n premie-produk.

”

6. TRANSFORMASIE

6.1 Oorsig van portefeulje

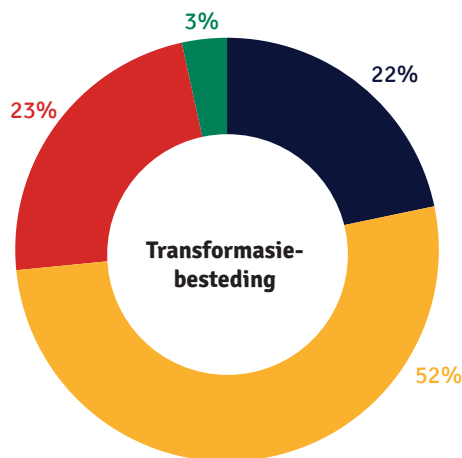
In Suid-Afrika word transformasie in die landbousektor beskou as van die allergrootste belang tot die stabiliteit en vooruitgang van ons land se demokrasie. Transformasie word in dié konteks gedefinieer as die ontwikkeling en implementering van gepaste programme om ons opkomende swart produsente te ondersteun om die sprong te maak van opkomende rosyntjieprodusent na kommersiële rosyntjieprodusent en om hul geleenthede tot markttoegang terselfdertyd uit te brei. In ooreenstemming met die aanbevelings van die NAMC is Raisins SA verplig om 20% van die organisasie se statutêre heffing op transformasie-aktiwiteite te spandeer. Gevolglik is ons transformasiefonds op die volgende aktiwiteite gemik.

- Besigheidsontwikkeling (53%)
- Bestuur van ons transformasieportefeulje (22%)
- Ontwikkeling van vaardighede (23%)
- Sosio-ekonomiese ontwikkeling (3%)

Ons transformasieplan word gelei deur die NAMC se riglyne soos verskaf op 30 Mei 2018 en goedgekeur deur die NAMC se transformasie- en oorsigkomitee op 23 April 2019.

Besteding op transformasie vir 2019

Die begroting vir Raisins SA se Transformasieportefeulje was net meer as R2 miljoen vir die 2019 finansiële jaar. Ons doelwit vanjaar was om, deur middel van verskeie strategieë, te bepaal hoe ons meer as 200 opkomende produsente met hierdie beperkte fondse kon help. In samewerking met verskeie strategiese vennote het ons 'n totale portefeuljewaarde van net meer as R30 miljoen bereik. Die staat het ook 'n beslissende rol gespeel om die sukses van ons projekte te verseker, nie net betreffende die opkomende produsente nie, maar ook m.b.t. algemene opleiding in die rosyntjiebedryf. Sien die figuur hieronder vir ons FJ2019 Transformasiebesteding.

- Personeelkoste
- Sosio-ekonomiese ontwikkeling
- Vaardigheidsontwikkeling
- Besigheidsontwikkeling

FIGUUR 13: TRANSFORMASIEBESTEDING VIR DIE FJ2019

6.2 Hoëvlakprojekterugvoering

Tabel 4: Transformasie-projek: Opsomming 2019

Projek	Doelwitte	Vordering	Tydsduur
Ondernemingsontwikkeling			
Uitvoerbaarheids- ondersoek: ZFM en Namakwa-area	<p>'n Uitvoerbaarheidsstudie om nuwe primêre en sekondêre geleenthede langs die Oranjerivier te ontwikkel (3 500ha).</p> <p>Die doel was om vyf besigheidsplanne te finaliseer wat moontlik befonds kan word.</p>	<p>Die projek is ondersteun deur die Industrial Development Corporation, wat 'n 50%-bydrae gemaak het tot die projek koste.</p> <p>Hierdie sal mega agri-projekte wees met groot ontwikkelingspotensiaal (nie beperk tot rosyntjie-ontwikkeling nie) in die area. Die vyf planne is bekendgestel aan verskeie partye wat belangstelling toon. Nuwe samewerking duur voort om hierdie geleenthede vir die toekoms te ontsluit.</p>	1 jaar
Opkomende Boer: Silvermoon (Edms) Bpk	<p>Die doel van ons betrokkenheid hier is om die produsent te help om sekere beperkinge en tekortkominge aan te spreek. Die fokus van hierdie inisiatief is om Silvermoon te ondersteun om sy finansiële stelsel te versterk.</p>	<p>Die begunstigde was die bedryf se wenner van die Opkomende Produsent-toekenning in 2018.</p> <p>'n Finansiële plan is in plek gestel, met kwartaalike vergaderings om vordering in sy besigheid te bespreek. Administratiewe veranderinge is suksesvol geïmplementeer. Met hierdie projek was die doel om die produsent te ondersteun in die transformasie van opkomende produsent tot kommersiële produsent.</p>	3 jaar (2018-2020)
LNR- kultivarontwikkeling	<p>Ontwikkeling van nuwe kultivarfokus in die EAC-gemeenskap, tot voordeel van besigheidsontwikkeling van klein opkomende produsente.</p>	<p>Opkomende produsente word op die volgende wyses ondersteun:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volle produksiekoste word befonds. • Volle opbrengs (produk) vloei na produsent. • Produsente en hul spanne ontvang opleiding vir die volgende aktiwiteite: <ul style="list-style-type: none"> - Basiese plantprosedures - Oplei van stokke - Evaluasie van kultivars - Snoei-aksies - Ens. 	1 jaar

Projek	Doelwitte	Vordering	Tydsduur
Ondernemingsontwikkeling (gevolg)			
Ondersteuning vir Styrkraal	Raisins SA het die projek ondersteun met die grondondersoek en kartering van die 200ha-area wat beoog word vir ontwikkeling.	Styrkraal is 'n grondhervormingsprojek geleë naby Onseepkans in die Noord-Kaap. Fase 1 behels 'n 30ha-ontwikkeling. Raisins SA is genader om finansiële ondersteuning te verleen vir grondvoorbereidingswerk.	1 jaar
Plantmateriaal	Vestiging van wingerdblok.	Raisins SA as bedryfsliggaam het besluit om die koöperasie by te staan om 1.7ha te plant terwyl die koöperasie ou wingerde verwyder. Dit sluit in terreininspeksie, grondvoorbereiding en plant van blok.	3 jaar
Eksteenskuil Agri Koöperasie: Oorsig BP	Versterking van die Eksteenskuil Agri Koöperasie (EAC) se institusionele kapasiteit. Die doel van hierdie projek was om 'n strategiese plan vir die EAC te verseker.	<p>Hoewel die EAC hulself goed georganiseer het, was daar onlangs verskeie faktore wat 'n negatiewe impak op hul doeltreffende funksionering gehad het. Verskeie sakeplanne is ontwikkel, insluitend een wat in die verlede deur die DTD ontwikkel is.</p> <p>Die fokus van hierdie projek sal wees om aksies te neem om bestuur by die koöperasie te versterk en te verseker dat die EAC die finansiële middele het om sy pligte uit te voer en uiteindelik waarde vir sy lede sal skep.</p> <p>Die beëindiging van die Fairtrade-inisiatief het die EAC in 'n finansiële penarie gelaat, aangesien die inisiatief nie meer die EAC se aktiwiteite kon finansier nie. Dit is die rede vir Raisins SA se intrede.</p>	6 maande
Ontwikkeling van vaardighede			
Studietoer: Internasionale besoek – Kalifornië	Aan produsente internasionale blootstelling te gee.	Internasionale blootstelling, doen kennis op van beste produksiepraktyke, bekendstelling aan die nuutste tegnologie, die nuutste tendense in die internasionale omgewing. Een opkomende produsent en twee beamptes van die Departement Landbou het saam die besoek afgelê tydens ons bedryfstoeer na Kalifornië. Die ervaring was “besonders”, soos die hoofdirekteur van die departement dit beskryf het.	10 dae

Projek	Doelwitte	Vordering	Tydsduur
Ontwikkeling van vaardighede (gevolg)			
Program vir werklose gegradueerdes	Die doel van hierdie projek was om die provinsiale departement te help met die plasing van 19 werklose gegradueerdes in die rosyntjiebedryf.	Rosyne SA het drie gegradueerdes geakkomodeer vir twee jaar. Dit is 'n baie suksesvolle projek in samewerking met die Departement van Landbou, maar het ook 'n paar uitdagings ingehou. Een van die gegradueerdes is permanent aangestel deur een van ons verpakkers. Twee studente het hul bestuurslisensies geslaag. Hierdie projek het talle uitdagings meegebring, maar met goeie samewerking van die Departement het dit ook die geleentheid gebied vir goeie ontwikkeling.	2 jaar
6M-opleiding	Opleiding vir holistiese plaasbestuur - Management, Money, Markets, Men, Machinery & Material	Tweehonderd-en-tagtig produsente en hul werkers is suksesvol in die 2019 finansiële jaar opgelei. Die opleiding is in die Noord-Kaap asook in die Wes-Kaap aangebied. Dit is baie goeie opleiding vir ons werknemers t.o.v. goeie besigheidsbeginsels.	
Kort kursus	Opleiding in beste praktyke	'n Groep van 25 studente het die opleiding bygewoon. Die fokus van die opleiding was op: <ul style="list-style-type: none"> • Grondvoorbereiding • Plantmateriaal en kultivars • Opleistelsels • Snoeimetodes • Siektes en pesbeheer • Droogmetodes en verskillende droogprodukte 	
Transformasiebestuur			
Transformasiebestuur	Toegewyde kapasiteit vir die bestuur van transformasie: Die doel is om suksesvolle uitvoer van projekte te verseker, ontwikkeling en bestuur van vennootskappe, verkryging van addisionele befondsing, bemark ons opkomende produsente, bou van bedryfstransformasiekapasiteit en vermoëns.	Groei ontluikende sektore, ontwikkel en bevorder menslike kapitaal, bevorder sosiale samehorigheid.	Deurlopend

Projek	Doelwitte	Vordering	Tydsduur
Sosio-ekonomiese ontwikkeling			
LGO-skoolgereedheidskampe	50 leerders is op 'n kamp geneem om hulle aan te moedig om nie skool vroegtydig te verlaat nie.	Skoolgereedheidskampe vir graad 7-leerders fasiliteer oorgang van primêre na sekondêre skole en is daar om leerders te ondersteun. Ons het 'n hele naweek deurgebring met hierdie leerders, waartydens hulle basiese lewensvaardighede geleer het. Dit was 'n groot sukses.	Naweek
Jeugleierskongres DIDW	'n Hoëvlakkursus vir pas aangestelde hoërskoolleiers aan die einde van hul graad 11-jaar.	Dit is met trots dat ons 'n ander opvoedkundige mylpaal vir die Noord-Kaap bereik het naamlik 'n hoëvlak-kursus vir nuutverkose hoërskoolleiers aan die einde van hul graad 11-jaar. Die projek is aangebied in samewerking met die Universiteit van Stellenbosch en is aangebied deur van Suid-Afrika se top professionele kundiges.	Naweek

6.3 Lesse geleer

In 2019 is daar verskeie lesse geleer in terme van die uitvoer van ons pligte. Die volgende opsomming verskaf 'n hoëvlakorsig rakende hierdie lesse:

- Vennootskappe sal voortaan geformaliseer word deur middel van 'n Memorandum van Verstandhouding (MVV) of (MOU).
- Gebeurlikheidsplanne moet in plek gestel word om te verseker dat die bedryfbesteding nie in gevaar is wanneer ander betrokke partye nie die beplande inisiatiewe betyds uitvoer nie.
- Uitgekontrakteerde projekte moet aan bekwame persone toegeken word.
- Opkomende produsente moet self ook toegewyd wees aan die proses en dienooreenkomstig 'n bydrae maak.
- Navorsing en tegniese hulp is noodsaaklik om opkomende produsente te help met besluitneming.

6.4 Slotsom

Daar bestaan tans verskeie gapings en swakplekke in die oorhoofse landbou-raamwerk. Die grootste gaping in die opkomende landboubedryf is waarskynlik m.b.t. landboufinansies. Terwyl langtermynbelegging 'n belangrike vereiste is, is dit die toegang (of gebrek daarvan) van honderde opkomende boere tot bedryfskapitaal om basiese insette te koop, arbeid te betaal en trekkers te huur (as slegs sommige voorbeelde) wat die grootste stremming vorm. Deur verskeie strategieë in plek te stel, is ons besig om hierdie gaping deur middel van ons transformasiestrategie te oorbrug.

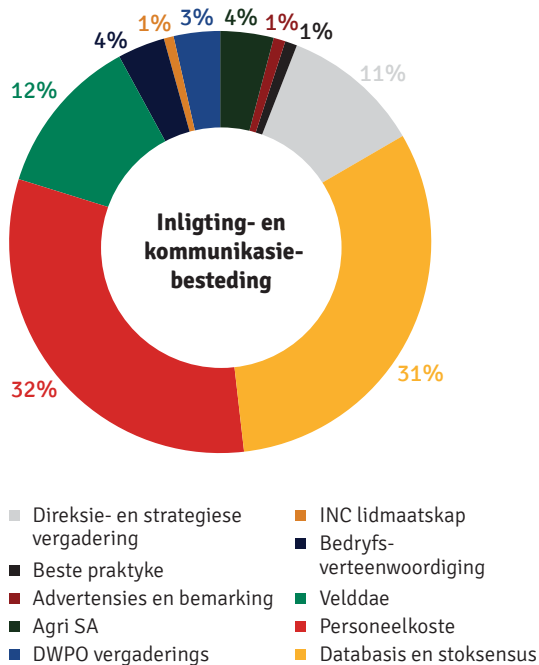

7. OORDRAG VAN INLIGTING, KOMMUNIKASIE EN KENNIS

7.1 Oorsig van portefeulje

Inligting en kommunikasie is van kardinale belang vir enige organisasie wat in die opemarkstelsel funksioneer. Om aan die inligtingsbehoefte van die bedryf te voldoen, probeer Raisins SA om betroubare, relevante en tydige inligting te voorsien.

Raisins SA versamel, interpreteer en versprei inligting wat bedryfsverwant is met die doel om besluitneming vir alle rolspelers te vergemaklik.

FIGUUR 14: INLIGTING- EN KOMMUNIKASIEBESTEDING VIR FJ2019

7.2 Fokusareas

Tabel 5: Kernfokus van Inligting en Kommunikasie

Kernfokus	Komponente
Databasis	<ul style="list-style-type: none"> Opdateer van lede-databasis Verpakkers Belanghebbendes
Produksie- en markinligting	<ul style="list-style-type: none"> Hektare gevestig, per kultivar Ouderdom en samestelling van hektare gevestig Oesskatting (x3) Produkinname Kultivarinligting Markverslae Handelsverslae
Produksiekoste	<ul style="list-style-type: none"> Insetkoste CAPEX vir vestiging
Rosynewaardeketting en beleidsanaliese	<ul style="list-style-type: none"> Navorsingswerk relevant to beleidsformulering
Agri-‘benchmarking’	<ul style="list-style-type: none"> Kostegids Frudata-inisiatief Produkvergeelykingstudie
Bedryfsrisiko	<ul style="list-style-type: none"> Impak van klimaatsverandering en weerstoestande (ryp, reën, hael) Watergehalte Arbeid Gesondheid en veiligheid
Bemerkingsmateriaal	<ul style="list-style-type: none"> VK Plaaslike mark
Instandhouding van mediaplatforms	<ul style="list-style-type: none"> Webwerf Sosiale media WhatsApp-groepe
Ad hoc	<ul style="list-style-type: none"> SAID Agri SA Internasionale kommunikasie Mededingingsowerheid

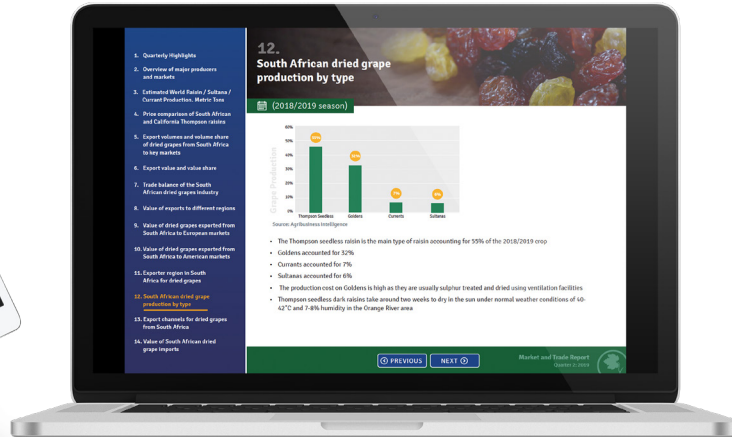
7.3 Hoëvlakprojekterugvoering

Tabel 6: Inligting en Kommunikasie – projekopsomming 2019

Projek	Doelwitte	Vordering	Tydsduur
Databasis	Opgedateerde lede-databasis. Stoksensus vir die bedryf.	Die projek is afgehandel deur 'n derdeparty. Ongeveer 80% van alle produsente in die Oranjerivierstreek is reeds op die Agri-Hub-stelsel gelaai deur OABS, die maatskappy wat ingekontrakteer is om die data in te win.	Deurlopend
Webwerf	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwerp en skep van platform waar inligting gedeel kan word. • Platform waar bedryfsrolspelers maklik inligting kan inwin oor wie en wat ons bedryf verteenwoordig. • Internasionale kopers, rolspelers in verbinding met sleutelspelers in bedryf te kan plaas, bv. ons verpakkings. 	Die webwerf van Raisins SA is in 2019 geloods. Dit word gereeld instandgehou en opgedateer.	Deurlopend

Projek	Doelwitte	Vordering	Tydsduur
<p>Bedryfspublikasies</p>	<p>Die doel is om akkurate, feitlike, relevante inligting vir die bedryf te publiseer.</p>	<p>Die volgende publikasie is gedurende 2019 in plek gestel en vereis noue samewerking tussen die portefeuljies. Die publikasies is as volg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kostegids (2019) • Bedryfstatistiek (2019) • Bedryfstruursamesteling • Kultivarriglyne • Maandelikse verskepings • Mark- en handelverslae (kwartaalliks) • Oesskattings en produksie-impakte 	<p>Deurlopend</p>

Projek	Doelwitte	Vordering	Tydsduur
Aankondiging van inligtingsdae/ velddae	Sleutel tot die bedryf is om praktiese velddae/inligtingsdae aan te bied, wat relevante en sleutelaksies in die bedryf toelig.	Inligtingsdae sluit in: <ul style="list-style-type: none"> Landboupraatjie (polities, ekonomies, tegnologie, innovasie) Plantmateriaal SAWWV/Raisins SA/SATI-inligtingsdag Kultivardag Praktyke (grond/bemesting/snoei, ens.) 	Deurlopend
Bedryf se gala-aand	Raisins SA het sy tweede suksesvolle gala-aand aangebied, waar toppresteerders in ons bedryf eer ontvang vir hul bydrae tot die ontwikkeling van 'n volhoubare rosyntjiebedryf.	Die kategorieë sluit die volgende in: <ul style="list-style-type: none"> Bedryfsleier Bydrae tot die Bedryf Opkomende Produsent van die Jaar Jong Produsent van die Jaar Vroue-Produsent van die Jaar Innovasie Plaaswerker van die Jaar 	
Ad hoc-aktiwiteit	Proaktiewe/reaktiewe kommunikasie vind plaas.	Die insameling en verwerking van data/inligting geskied deurlopend. Met ad hoc-navrae asook navrae soos wat gebeure plaasvind gedurende die jaar, word kommunikasie geformuleer om spesifieke navrae/gebeure aan te spreek.	Deurlopend

7.4 Lesse geleer

Die inligting- en kommunikasieportefeule is opnuut geskep en was slegs 'n paar maande werklik volstroom aan die gang. In dié kort tydperk is daar reeds verskeie leemtes opgemerk, wat ons mettertyd sal aanspreek.

Die volgende lesse is geleer in hierdie opsig:

- 'n Volledige opgedateerde databasis is van kritiese belang en die onderbou tot ons kommunikasie met lede.
- Hoe inligting gekommunikeer en oorgedra word, is die sleutel tot die sukses van die boodskap wat uitgaan.
- Verskeie kommunikasieplatforms (epos, WhatsApp, gedrukte materiaal, webtuiste, Facebook, ens.) word benodig, waarvan die gereeldheid van gebruik (daaglik, weeklik, maandeliks, kwartaalliks, jaarliks) verskil.
- Gebruik nuwe tegnologie, hou kommunikasie eenvoudig en fokus op die kern van die boodskap.
- Waar nuwe tegnologie beskikbaar word, stel dit aan produsentelede bekend en verskaf opleiding waar nodig. Agri-Hub se nuwe stoksensus en databasis is 'n goeie voorbeeld hiervan.
- Feitlike en goed-saamgestelde inligting is van kardinale belang; 'fopnuus' skep paniek en kan 'n bedryf duur te staan kom.

7.4 Slotsom

As die bedryfsorganisasie van rosyntjies in Suid-Afrika is dit noodsaaklik dat ons as 'n ondersteuningstelsel vir ons produsente en verpakkers dien. Ons moet inligting kommunikeer wat relevant, tydig en toepaslik is. In die afgelope drie maande het ons baie gegroei as die gesig en die stem van die bedryf, maar ons het nog 'n ver pad om te stap om met die land se top bedryfsorganisasies te kan meeding.

8. VERKORTE FINANSIËLE STATE

Raisins South Africa NPC

(Registration number : 1997/19805/08)

Abridged Audited Financial Statements for the year ending 31 December 2019

General information

Unabridged Audited Financial Statements	A copy of the unabridged financial statements can be obtained from the Company Secretary: S Sell Tel: +27 (0) 54 495 0283 Email: simones@raisins.co.za	
Country of Incorporation and Domicile	South Africa	
Nature of Business and Principal Activities	Service delivery to dried fruit producers	
Directors	JWJ Fourie	
	AJ Visser	(Resigned 13 March 2019)
	JP Viljoen	(Resigned 13 March 2019)
	CJT Krone	(Resigned 13 March 2019)
	K Baadjies	(Resigned 13 March 2019)
	W Janse van Rensburg	(Appointed 13 March 2019)
	D van der Merwe	(Appointed 13 March 2019)
	J van Zyl Vorster	(Appointed 13 March 2019)
	CF Botha	(Appointed 5 December 2019)
	PJ Kuilman	(Appointed 5 December 2019)
	AP Mac Minn	(Appointed 5 December 2019)
J van der Colff	(Appointed 5 December 2019)	
Chairman	JWJ Fourie	

General information (continued)

Registered Office	9 Groenpuntweg Keidebees Upington Northern Cape 8801
Bankers	ABSA Bank Ltd
Taxation Number	9104004057
Level of Assurance	Audited in terms of the Companies Act of South Africa
Auditors	Venter en Vennote 46 Anton Lubowski Drive Upington Northern Cape 8801
Compiler	S E Mans B.Acc AGA (SA)

Directors' Responsibilities and Approval

The directors are required by the Companies Act of South Africa of 2008 to maintain adequate accounting records and are responsible for the content and integrity of the annual financial statements and related financial information included in this report. It is their responsibility to ensure that the annual financial statements satisfy the financial reporting standards with regard to form and content and present fairly the statement of financial position, results of operations and business of the non-profit company, and explain the transactions and financial position of the business of the non-profit company at the end of the financial year. The annual financial statements are based upon appropriate accounting policies consistently applied throughout the non-profit company and supported by reasonable and prudent judgements and estimates.

The directors acknowledge that they are ultimately responsible for the system of internal financial control established by the non-profit company and place considerable importance on maintaining a strong control environment. To enable the directors to meet these responsibilities, the directors set standards for internal control aimed at reducing the risk of error or loss in a cost-effective manner. The standards include the proper delegation of responsibilities within a clearly defined framework, effective accounting procedures and adequate segregation of duties to ensure an acceptable level of risk. These controls are monitored throughout the non-profit company and all employees are required to maintain the highest ethical standards in ensuring that the company's business is conducted in such a manner remains above reproach in all reasonable circumstances.

The focus of risk management in the non-profit company is on identifying, assessing, managing and monitoring all known forms of risk across the non-profit company. While operating risks cannot be fully eliminated, the non-profit company endeavours to minimise it by ensuring that appropriate infrastructure, controls, systems and ethical behaviour are applied and managed within predetermined procedures and constraints.

The directors are of the opinion, based on the information and explanations given by management and the external auditors, that the system of internal control provides reasonable assurance that the financial records may be relied on for the preparation of the annual financial statements. However, any system of internal financial control can provide only reasonable, and not absolute, assurance against material misstatement or loss. The going concern basis has been adopted in preparing the financial statements. Based on forecasts and available cash resources, the directors have no reason to believe that the company will not be a going concern in the foreseeable future. The financial statements support the viability of the non-profit company.

The external auditors are responsible for independently auditing and reporting on the non-profit company's annual financial statements. The annual financial statements have been examined by the non-profit company's external auditors and their qualified audit report is presented on Bladsys 5 and 6.

The annual financial statements as set out on Bladsys 7 to 19 have been prepared on the going concern basis, were approved by the directors and were signed on 22 May 2020 on the non-profit company's behalf by:

.....
Johannes Fourie
 Chairman Raisins South Africa

.....
Ferdie Botha
 CEO Raisins South Africa

Directors report

The directors present their report for the year ended 31 December 2019.

1. Review of financial results and activities

Main business and operations

The principal activity of the non-profit company is to service delivery to dried fruit producer in South Africa. There were no major changes herein during the year.

Non-profit company revenue increased from R8 180 197 in the prior year to R9 112 801 for the year ended 31 December 2019.

The operating results and statement of financial position of the non-profit company are fully set out in the attached financial statements and do not in our opinion require any further comment.

2. Going concern

The annual financial statements have been prepared on the basis of accounting policies applicable to a going concern. This basis presumes that funds will be available to finance future operations and that the realisation of assets and settlement of liabilities, contingent obligations and commitments will occur in the ordinary course of business.

3. Events after reporting date

Since 31 December 2019, the spread of COVID-19 has severely impacted the South African economy. In South Africa, a national state of disaster was declared on 15 March 2020, with a full national lockdown imposed on 26 March 2020. During the full lockdown only essential services were allowed to proceed with operations and business activities.

Raisins SA, being a non-profit organisation delivering services to the dried fruit industry, implemented a policy of reduced services, work from home and social distancing policy. The agriculture and food-packing sector is allowed under essential services to maintain harvesting and operational activities to ensure food safety.

Raisins SA does not foresee a reduction in levies, since the harvest and drying of raisins was completed under national lockdown and delivered to food packers. Raisins SA will adjust its own activities according to the national government risk-based approach.

Raisins SA has determined that these events are non-adjusting subsequent events. Accordingly, the financial position and results of operations as of and for the year ended 31 December 2019 have not been adjusted to reflect their impact. The duration and impact of the COVID-19 pandemic, as well as the effectiveness of local government and the South African Reserve Bank, remains unclear at this stage. It is not possible to give a reliable estimate the duration and severity of these consequences, as well as their impact on the financial position and results of the company for future periods.

4. Directors

The directors of the non-profit company during the year and up to the date of this report are as follows:

JWJ Fourie
 W Janse van Rensburg
 D van der Merwe
 J van Zyl Vorster
 CF Botha
 PJ Kuilman
 AP Mac Minn
 J van der Colff

Audit report

To the Director of Raisins South Africa NPC

Opinion

I have audited the financial statements of Raisins South Africa NPC set out on Bladsys 7 to 15, which comprise the statement of financial position as at 31 December 2019, and the statement of comprehensive income, the statement of changes in equity and the statement of cash flows for the year then ended, and notes to the financial statements, including a summary of significant accounting policies.

In my opinion, the financial statements present fairly, in all material respects, the financial position of Raisins South Africa NPC as at 31 December 2019, and its financial performance and cash flows for the year then ended in accordance with the International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities.

Basis for Opinion

I conducted my audit in accordance with International Standards on Auditing (ISAs). My responsibilities under those standards are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of my report. I am independent of the non-profit company in accordance with the sections 290 and 291 of the Independent Regulatory Board for Auditors' Code of Professional Conduct for Registered Auditors (Revised January 2018), parts 1 and 3 of the Independent Regulatory Board for Auditors' Code of Professional Conduct for Registered Auditors (Revised November 2018) (together the IRBA Codes) and other independence requirements applicable to performing audits of financial statements in South Africa. I have fulfilled my other ethical responsibilities, as applicable, in accordance with the IRBA Codes and in accordance with other ethical requirements applicable to performing audits in South Africa. The IRBA Codes are consistent with the corresponding sections of the International Ethics Standards Board for Accountants' Code of Ethics for Professional Accountants and the International Ethics Standards Board for Accountants'

International Code of Ethics for Professional Accountants (including International Independence Standards) respectively. I believe that the audit evidence I have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for my opinion.

Emphasis of Matter

In common with similar associations it is not feasible for management to institute accounting controls over levy income from producers prior to the initial entry of the collections in the accounting records. We tested a sample of producers intake information and no material differences was found to that declared.

Other Information

The directors are responsible for the other information. The other information comprises the directors' report and the notes to the detail incomestatement as set ou on Bladsys 16-19. My opinion on the financial statements does not cover the other information and I do not express an audit opinion or any form of assurance conclusion thereon.

In connection with my audit of the financial statements, my responsibility is to read the other information and, in doing so, consider whether the other information is materially inconsistent with the financial statements or my knowledge obtained in the audit, or otherwise appears to be materially misstated. If, based on the work I have performed, I conclude that there is a material misstatement of this other information, I am required to report that fact. I have nothing to report in this regard.

Responsibilities of the directors for the financial statements

The directors are responsible for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with the International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities, and for such internal control as the directors determine is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement,

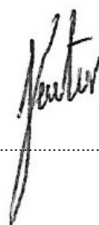
whether due to fraud or error. In preparing the financial statements, the directors are responsible for assessing the non-profit company's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting, unless the directors either intend to liquidate the non-profit company or to cease operations, or have no realistic alternative but to do so.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements

My objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes my opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit in accordance with ISAs, I exercise professional judgement and maintain professional scepticism throughout the audit. I also:

- Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for my opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations or the override of internal control.
- Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the non-profit company's internal control.
- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by the directors.
- Conclude on the appropriateness of the directors' use of the going concern basis of accounting and based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the non-profit company's ability to continue as a going concern. If I conclude that a material uncertainty exists, I am required to draw attention in my auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify my opinion. My conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of my auditor's report. However, future events or conditions may cause the non-profit company to cease to continue as a going concern.
- Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.
- I communicate with the directors regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that I identify during my audit.

Venter & Vennote
Per: Janine Venter
Director/Partner
Chartered Accountant (SA)

7 May 2020
46 Anton Lubowski Road
Ugington
Northern Cape
8801

Statement of Financial Position

Figures in R	2019	2018
Assets		
Non-current assets		
Property, plant and equipment	375 862	388 426
Unlisted investments	9 352 159	5 586 181
	9 728 021	5 974 607
Current assets		
Trade and other receivables	319 110	2 518 955
Cash and cash equivalents	199 291	332 617
	518 401	2 851 572
Total assets	10 246 422	8 826 179
Equity and liabilities		
Equity		
Funds	9 288 479	8 302 378
Current assets		
Trade and other payables	957 943	523 801
Total equity and liabilities	10 246 422	8 826 179

Statement of Comprehensive Income

Figures in R	2019	2018
Revenue	9 112 801	8 180 197
Other income	3 443 073	4 036 153
Other expenses	(12 058 452)	(8 245 636)
Profit from operating activities	497 422	3 970 714
Bad debts	(15 275)	-
Finance income	520 339	631 439
Finance cost	(16 385)	-
Profit for the year	986 101	4 602 153

Statement of Changes in Equity

Figures in R	Statutory funds	Voluntary funds	Retained income	Total
Balance at 1 January 2018	(5 084 487)	15 788 380	-	10 703 893
Changes in equity				
Profit for the year	-	-	4 602 153	4 602 153
Total comprehensive income	-	-	4 602 153	4 602 153
Transfers between equity				
Transfers from retained income	566 000	4 036 153	(4 602 153)	-
Transfers	2 500 270	(9 503 938)	-	(7 003 668)
Balance at 31 December 2018	(2 018 217)	10 320 595	-	8 302 378
Changes in equity				
Profit for the year	-	-	986 101	986 101
Total comprehensive income	-	-	986 101	986 101
Transfers between equity				
Transfers from retained income	3 443 073	(2 456 972)	(986 101)	-
Transfers	-	-	-	-
Balance at 31 December 2019	1 424 856	7 863 623	0	9 288 479

Statement of Cashflows

Figures in R	2019	2018
Cash flows (used in)/from operating activities		
Profit for the year	986 101	4 602 153
Adjustments to reconcile profit		
Adjustments for finance income	(520 339)	(631 439)
Adjustments for finance charges	16 385	-
Adjustments for decrease/(increase) in trade accounts receivable	(245 019)	205 783
Adjustments for increase in other operating receivables	2 444 863	(786 627)
Adjustments for increase/(decrease) in trade accounts payable	457 744	245 389
Adjustments for decrease in other operating payables	(23 602)	(332 661)
Adjustments for depreciation and amortisation expense	87 628	82 450
Adjustments for reserve transfers	-	(6 988 431)
Total adjustments to reconcile profit	2 217 660	(8 205 536)
Net cash flows (used in)/from operations	3 203 761	(3 603 383)
Finance charges	(16 385)	-
Finance income	520 339	631 439
Net cash flows from/(used in) operating activities	3 707 715	(2 971 944)

Statement of Cashflows (continued)

Figures in R	2019	2018
Cash flows (used in)/from investing activities		
Purchase of property, plant and equipment	(75 063)	(435 703)
(Increase)/decrease in other financial assets	(3 765 978)	3 498 547
Net cash flows (used in)/from investing activities	(3 841 042)	3 062 844
Net (decrease)/increase in cash and cash equivalents	(133 326)	90 900
Cash and cash equivalents at beginning of period	332 617	241 717
Cash and cash equivalents at end of period	199 291	332 617

+27 54 495 0283

admin@raisinsa.co.za

www.raisinsa.co.za